

Innst. S. nr. 132

(2007-2008)

**Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen**

St.meld. nr. 26 (2006-2007)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand

Innst. S. nr. 132

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

St.meld. nr. 26 (2006-2007)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Miljøpolitiske hovedutfordringer

Regjeringen vil at Norge skal være et foregangsland i miljøvernpolitikken og et eksempel for andre land. Norge skal ha økonomisk utvikling og økt velferd, men miljøet skal ikke betale prisen.

Regjeringen la våren 2007 fram en stortingsmelding om *klimapolitikken*, hvor hoveddelen av Regjeringens klimapolitiske tiltak er omtalt. - Norge skal overholde klimaforpliktelsene i henhold til Kyoto-protokollen, samtidig som det skal arbeides for bredere og mer ambisiøse avtaler i framtiden. Det skal utformes et kvotesystem som kan bidra til kostnads-effektive tiltak internasjonalt, og Norge vil slutte seg til de kvoteordningene som er under innføring i EU.

Arbeid med å sikre *biologisk mangfold* i Norge pågår - med områdevern som hovedpilar. Igangsatte verneplaner, marin verneplan og arbeidet med utvidet skogvern skal gi verdifulle bidrag til å komme nær målet om å stanse tap av biologisk mangfold i Norge.

Regjeringen har startet gjennomføringen av en handlingsplan for sikring, istandsetting og vedlikehold av fredete og fredningverdige *kulturminner*. Kulturminnene skal være aktive elementer i lokalsamfunnene - med hensyn til trivsel og verdiskaping, og det skal være naturlig og enklest mulig å kombinere bruk og sikring.

Situasjonen internasjonalt mht. *helse- og miljøfarlige kjemikalier* er bekymringsfull, til tross for at

industriutslippene er kraftig redusert i Norge og andre vestlige land. Antallet stoffer med mulige helse- og miljøskadelige virkninger er stort, og det er økende utfordringer fra nye miljøgifter. Langtransportert kvikksølvforurensning utgjør et økende problem. EU er nå i ferd med å legge om regelverket på kjemikalieområdet gjennom REACH-forordningen.

Avfallsmengdene øker fortsatt, og stadig flere typer avfall blir regnet som farlig avfall. Det er bekymringsfullt at anslagsvis 100 000 tonn av en samlet mengde på 800 000 tonn farlig avfall årlig, ikke blir levert til godkjente mottak.

I henhold til Gøteborgprotokollen om reduksjon av *langtransportert luftforurensning* skal Norge redusere de årlige utslippene av NO_x (nitrogenoksid) til maksimalt 156 000 tonn innen 2010. Dette innebærer at de årlige utslippene må reduseres med om lag 20 pst. i forhold til 2005-nivå. Som et tiltak for å få ned utslippene ytterligere, er det fra 1. januar 2007 innført en avgift på utslipp av NO_x.

En *bærekraftig arealforvaltning* skal bidra til å unngå miljøkonflikter i form av nedbygging av arealer eller ødeleggelse av verdier. Det er behov for en tydelig, nasjonal politikk både for å sikre en langsiktig næringsutvikling og for å ta vare på viktige natur- og kulturverdier.

De store *internasjonale miljøutfordringene* krever en fastere global organisering av miljøarbeidet og et mer forpliktende regelverk. Det er behov for nye avtaler på nye områder, samt å styrke eksisterende regelverk. Det trengs en ny global klimaavtale etter 2012.

Regjeringen går inn for at UNEP omdannes til en Verdens miljøorganisasjon med sanksjonsmuligheter. UNEPs evne til å koordinere miljøinnsatsen i hele FN-systemet og nå fram med sitt syn på viktige mil-

jørelaterte områder, bør styrkes gjennom interne styrings- og insentivsystemer.

Regjeringen vil at Norge skal bli ledende på *miljørettet bistand*, og man vil prioritere bærekraftig forvaltning av biologisk mangfold og naturressurser, forvaltning av vannressurser, vann- og sanitærforhold, klimaendringer og tilgang til ren energi og reduksjon av miljøgifter. Uviklingslandenes egen kapasitet og kompetanse på miljøområdet skal bedres. Regjeringen arbeider for et internasjonalt handelsregime der hensynet til miljø, faglige og sosiale rettigheter, matsikkerhet og utvikling i fattige land tillegges avgjørende vekt. I Verdens handelsorganisasjon (WTO) går Norge inn for at miljøhensyn skal ivaretas på alle relevante områder.

Regjeringen vil vurdere å innføre en ny solidaritetsavgift på flytrafikk.

Miljø og verdiskaping

Norge har gode forutsetninger for å være et foregangsland for miljøteknologi, dersom en betydelig, langsiktig og målrettet satsing gjennomføres.

Norge er ett av de få land som deponerer CO₂. Regjeringen legger opp til at Norge fortsatt skal være ledende på CO₂-deponering, og man vil sørge for at nye konsesjoner til gasskraftverk skal basere seg på CO₂-håndtering.

Regjeringen oppfordrer til at det inngås samarbeidsavtaler mellom Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og Statens forurensningstilsyn om miljøteknologi, og man vil vurdere å styrke Norges forskningsråds arbeid for å fremme og profilere miljøteknologi i prioriterte programmer. Videre vil man satse på å utvikle ny teknologi som kan redusere utslippene av klimagasser fra gasskraftverk.

Miljøverndepartementet har tatt initiativ til opprettelsen av et Forum for miljøvennlig skipsfart, som skal bli en felles arena for diskusjon om utvikling og gjennomføring av internasjonalt miljøregelverk på skipsfartens område gjennom bruk av miljøvennlig teknologi.

Natur- og kulturarven

Norsk natur framstår i mange sammenhenger som relativt uberørt og lite kommersielt tilrettelagt. Reiselivsnæringene må ta hensyn til de miljøkravene som følger av våre nasjonale miljømål og internasjonale forpliktelser.

Innenfor reiselivet er det behov for å utvikle rammer for natur- og kulturarvbasert miljøtilpasset reiseliv, utvikle kvalitetssikringsordninger og å bygge opp kompetanse i reiselivet på kunnskap om og formidling av natur og kulturmiljø og lokal historie. Videre er det behov for å utvikle modeller og eksempler for planlegging etter plan- og bygningsloven og sikre at

disse blir tatt i bruk innenfor reiselivet, samt å utvikle tverrsektorielt samarbeid for å ta vare på viktige fellesverdier - for eksempel å motvirke gjengroing og forfall i attraktive reiselivsområder på bygdene.

Regjeringen tar sikte på å utarbeide en handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder.

Regjeringen vil at innsatsen i verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet skal samvirke med annen statlig virkemiddelbruk, blant annet knyttet til omstilling av næringer, tiltak for sårbare kystsamfunn, fjellpolitikk, småsamfunnspolitikk, kulturbasert næringsutvikling og utvikling av attraktive steder. Dette vil skje blant annet gjennom et samarbeid mellom myndighetene og Innovasjon Norge. Det skal legges særlig vekt på å utvikle samarbeidet med næringslivsaktører, for eksempel innenfor reiseliv og eiendomsutvikling.

Regjeringen vil støtte og oppmuntre arbeidet med "regionalparker", fylkesdelplaner og kystsoneplaner - med vekt på lokal verdiskaping knyttet til natur og kultur.

Miljø og forbruk

Regjeringen vil legge til rette for et bærekraftig forbruksmønster gjennom økonomiske virkemidler og reguleringer, og gjennom kunnskap og informasjon. 15 pst. av matproduksjonen og matforbruket skal være økologisk i 2015.

Regjeringen vil ha en aktiv rolle i internasjonalt samarbeid i FN, OECD, EU og Nordisk ministerråd på områder som berører bærekraftig forbruk, herunder FNs oppfølging av Johannesburg 2002 - om bærekraftig produksjon og forbruk, og EUs arbeid med å fremme en handlingsplan for bærekraftig produksjon og forbruk.

Folks kunnskap om miljøkonsekvensene av forbruk skal økes, og man ønsker å fremme informasjon som gjør det enklere å gjøre miljøvennlige valg i hverdagen. Regjeringen ser på de frivillige, offisielle miljømerkeordningene som viktige for å gi forbrukerne mulighet til å velge de mest miljøvennlige produktene i et vugge-til-vugge-perspektiv.

Regjeringen vil arbeide for at flere produktgrupper som medfører stor miljøbelastning blir merket, slik at forbrukerne får bedre mulighet til å foreta miljøriktige valg. Det er viktig at flere kjenner til miljømerkene, hva merkene står for, og hvilke produktområder de dekker.

Det offentlige skal gå foran som ansvarlig forbruker og etterspørre miljøvennlige varer og varer som er tilvirket med høye etiske og sosiale standarder. Miljøbelastningen knyttet til offentlige anskaffelser skal minimeres, og i arbeidet knyttet til miljøansvar i offentlige innkjøp vil man ha et særlig fokus på tiltak rettet mot klima og energi, helse- og miljøfarlige kje-

mikalier og biologisk mangfold. Regjeringen vil utforme en miljøpolitikk for statlige innkjøp som blant annet inneholder mål og krav for innkjøp av særlig viktige produktgrupper. Målene og kravene i miljøpolitikken for statlige innkjøp skal gjøres gjeldende overfor statlige virksomheter f.o.m. 1. januar 2008.

Det ble i 2001 satt som mål at alle statlige virksomheter innen 2005 skulle innføre et enkelt system for miljøledelse, der innkjøp, avfall, energibruk og transport var prioriterte områder (Prosjekt Grønn stat). Regjeringen vil videreføre arbeidet med miljøledelse, i første rekke vil man legge vekt på krav og føringer overfor statlig sektor. Kommunal sektor vil oppfordres til å følge opp tilsvarende tiltak som i staten, blant annet innføring av miljøledelsesystemer og å stille miljøkrav ved innkjøp av miljøbelastende produkter.

Regjeringen vil bidra til å videreutvikle kompetansetilbudet til offentlige innkjøpere, herunder sørge for at det blir tilbudt veiledende produktkriterier og konkurransegrunnlag for viktige produktgrupper, fremme utarbeidelse av verktøy, veiledning og rådgivning.

Regjeringen vil gjøre reglene i miljøinformasjonsloven og produktkontrollloven bedre kjent gjennom mer målrettet informasjon.

Bærekraftig areal- og transportpolitikk

Regjeringen vil utvikle en mer aktiv nasjonal arealpolitikk for å oppnå en bærekraftig forvaltning av landets samlede arealressurser og skape gode fysiske omgivelser. I forslag til ny plandel av plan- og bygningsloven skal det legges vesentlig vekt på å styrke kommunal og regional planlegging som grunnlag for en bedre areal- og miljøpolitikk.

Areal- og transportpolitikk for byer og tettsteder

Regjeringen ønsker å bryte trenden i transportutviklingen i byområdene ved bl.a. å utvikle en mer samordnet areal- og transportpolitikk. Lokale myndigheter må gjennomføre en utbyggings- og lokaliseringspolitikk som reduserer transportbehovet og som gir grunnlag for en sterkere satsing på kollektivtransport og sykkel og gange, og samtidig ta i bruk restriktive virkemidler for å redusere bilbruken.

Regjeringen vil åpne for at inntekter fra bompenggeinnkreving også kan benyttes til drift av kollektivtransport. Det skal vurderes å revidere belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk i byene, og kollektivtransporten skal være lettere tilgjengelig for alle. Det skal gis klarere bestemmelser for lokalisering av offentlige og private publikumsrettete virksomheter, og man vil legge bedre til rette for parkeringsstyring i byområder.

Regjeringen vil stimulere til økt innsats for regionale arealplanavklaringer i by- og tettstedsområder. Det er ønskelig med langsiktige utbyggingsstrategier, der det trekkes klare grenser mot landbruksområder som ikke skal utbygges. Samtidig må jordvernet ses i en helhetlig sammenheng, der også nasjonale mål knyttet til utbyggingsbehov, transportsystem, grønnstruktur, friluftslivinteresser, biologisk mangfold og kulturminnevern vurderes samlet.

Regjeringen vil:

- Halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010.
- Stimulere kommunene til å utpeke kjerneområder for landbruk som grunnlag for kommunale planavklaringer.
- Stimulere til regionale planprosesser i by- og tettstedsområder, der det trekkes langsiktige jordverngrenser.
- Arbeide for å redusere avgangen av dyrket mark til samferdselstiltak.

Arealbruk utenfor byer og tettsteder

Når det gjelder arealforvaltning i fjellområdene vil Regjeringen stimulere til at fylkeskommuner, fylkesmenn og kommuner samarbeider om regionale planer for fjellregionene som skal avklare langsiktige rammer for blant annet hyttebygging, næringsutvikling og store infrastrukturtiltak, og man vil stimulere til bedre samordning mellom verneforvaltning og forvaltning etter plan- og bygningsloven og andre lover i fjellet.

Regjeringen vil sikre villreinens sentrale plass i norsk fjellfauna, gjennom regionale planer og etablering av europeiske og nasjonale villreinområder.

Regjeringen vil legge til rette for økt utbygging av miljøvennlig vindkraft - etter helhetlige og langsiktige vurderinger, slik at konfliktene med andre hensyn er akseptable. Det må utarbeides regionale vindkraftplaner i regioner med sterke utbyggingsinteresser, og man vil legge til rette for at plan- og konsesjonsprosessene blir mer effektive og forutsigbare for utbyggere og for samfunnet for øvrig.

Regjeringen ønsker en nasjonal hyttepolitikk som sikrer miljø og omgivelser, og man vil innskjerpe kravet om bedre og mer miljøbasert planlegging og utbygging av fritidsbebyggelse overfor kommuner og regioner. Energiforbruk i fritidsboliger skal reduseres ved innføring av energikrav til hytter og nye hjemler for energistyring i kommunale arealplaner.

Regjeringen vil stimulere til økt regional planinnsats for å sikre sårbare økosystemer, landskap og store sammenhengende naturområder mot uønsket hyttebygging. Slike regionale planer innebærer en konkretisering av nasjonale mål ved at det avgrenses

konkrete områder og avklares konkrete prinsipper, som vil gi føringer for kommunenes arealplanlegging. Regjeringen vil innføre regler for mer miljøvennlig energibruk i hytteområder.

Det er et nasjonalt mål at strandsonen skal bevares som natur- og friluftsområde tilgjengelig for alle. Regjeringen ønsker en strengere og mer langsiktig strandsoneforvaltning, og kommunene oppfordres til en streng praksis ved behandlingen av plansaker og dispensasjoner i 100-metersbeltet langs sjøen. Nye og strengere regler om strandsonen vil komme i forslaget til ny plandel av plan- og bygningsloven.

Regjeringen vil oppfordre kommunene til å sikre miljøverdier og friluftsliv i vassdragsnaturen, gjennom innføring av byggeforbud nærmere innsjøer og vassdrag enn 50-100 meter.

Regjeringen ønsker å utnytte potensialet for små-, mini- og mikrokraftverk. For å sikre at slike utbygginger avveies mot andre viktige hensyn, legges det opp til at områder med verdier for natur, miljø og andre brukerinteresser kartlegges og belyses gjennom regionale planprosesser. Energimyndighetene har i samarbeid med miljømyndighetene utarbeidet miljøfaglige retningslinjer for utarbeiding av regionale planer for små vannkraftverk. Disse skal benyttes av energimyndighetene også der det ikke foreligger regionale planer.

Verneplan for vassdrag skal sikre et representativt utvalg av norsk vassdragsnatur. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag skal bidra til forvaltningen av vassdragene, også i forhold til andre inngrep og tiltak som kan ødelegge verneverdiene.

Regjeringen vil fremme en sak for Stortinget om vern av Vefsna.

Bevaring av naturens mangfold og friluftsliv

Norge har som mål å stanse tap av biologisk mangfold innen 2010.

Regjeringen skal utvikle en naturindeks for Norge som skal danne et bilde av utviklingstrekk i naturen, inkludert kulturlandskapet, og en første versjon skal presenteres i 2008. Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold skal styrkes ved å videreføre nasjonalt program for kartlegging og overvåking. Naturtyper på land og i kystsonen og truede arter og fremmede organismer som elementer i det kunnskapsbaserte forvaltningssystemet, vil bli prioritert (jf. St.meld. nr. 42 (2000-2001)).

Regjeringen skal styrke framdriften i arbeidet med frivillig skogvern og gjennomføre en naturfaglig evaluering av slikt vern i 2008. Regelverket for bygging av skogsveger skal endres for å ivareta inngrepsfrie naturområder.

Regjeringen legger fram en "Tverrsektoriell nasjonal strategi mot fremmede organismer" våren 2007. Styrket kartlegging og overvåking av frem-

mede arter, samt fokus på informasjon er sentrale elementer i strategien. Produsenter og forbrukere skal ha mulighet til å velge GMO-fritt. Norske bønder har signalisert at de ønsker GMO-frie produkter. Det er blant annet behov for internasjonalt forpliktende regler for å hindre uønsket spredning av GMO, og en nullgrense for merking ved innblanding av GMO i såvarer. I kontrolløyemed betyr dette at grensen for merking er lik deteksjonsgrensen.

Friluftsliv

Friluftsliv er et fellesgode som må sikres som kilde til god livskvalitet, økt trivsel, bedre folkehelse og bærekraftig utvikling. Friluftsliv gir gode naturopplevelser og økt miljøkunnskap, og er et viktig bidrag til bærekraftig bruk og vern av natur- og kulturarven.

Regjeringen vil:

- Sikre det juridiske grunnlaget for friluftslivets aktiviteter, herunder allemannsretten.
- Videreføre et høyt nivå på kjøp av attraktive friarealer og strandområder til allmennhetens bruk.
- Sikre at allmenn bruksrett og friluftsliv blir ivare tatt når Forsvaret skal avhende eiendommer med attraktive strandområder, og at de viktigste forblir i offentlig eie.
- Sikre allmenne interesser, herunder friluftsliv, i den framtidige forvaltningen av fyreiendommer under Kystverket.
- Fortsette ordningen med juridisk bistand til kommuner som har behov for det i arbeidet med beskyttelse av strandsonen.
- Fortsette samarbeidet med flere av storbyene om å sikre viktig grønnstruktur og vurdere å utvide ordningen.
- Prioritere tilrettelegging og drift av særskilte friluftsområder.
- Legge til rette for økt tilgjengelighet for ferdsel og rekreasjon i landbrukets kulturlandskap.
- Arbeide for å øke verdi og tilgjengelighet til friluftaktiviteter på Statskogs arealer.
- Legge fram et forslag til særskilt lovfestet vern av Oslomarka. Vern av øvrige bymarker behandles etter ny Plan- og bygningslov.
- Sikre tilgangen til natur og legge til rette for økt fysisk aktivitet.
- Følge opp arbeidet med friluftsliv og folkehelse - både fysisk aktivitet og psykisk helse.
- Videreføre støtten til friluftslivets organisasjoner og deres arbeid.
- Sikre den friluftspedagogiske kompetansen og aktiviteten i skolen.
- Øke samarbeidet med og tilbudet til funksjonshemmete og etniske minoriteter.

- Prinsippene for universell utforming skal i økende grad bli lagt til grunn for nye tiltak på dette feltet - der det er relevant.

Bevaring og bruk av kulturminner

Kulturminnepolitikken skal videreutvikles gjennom ti bevaringsprogrammer - med sikte på å sette i stand fredete kulturminner. Regionene vil inviteres til å utvikle "geografiske pakker" der kulturarvens betydning for regioner og lokalsamfunn står sentralt. Satsingene skal i hovedsak være gjennomført innen 2020.

Regjeringen vil i tillegg videreføre arbeidet med verdiskapingsprogrammet og kulturminnefondet, og stimulere til at arbeidet med kulturminner og kulturmiljøer blir integrert i kommuner og lokalsamfunn. Regjeringen ønsker å stimulere til engasjement og oppmerksomhet rundt mangfoldet i kulturarven, og har utpekt 2009 som kulturminneår. Målet er videre at 2014 skal bli en markering av at Norge som miljønasjon har fått satt i stand en hoveddel av sine fredete kulturminner.

Mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer skal tas i bruk som verdier lokalt. Dette krever samarbeid mellom privat, offentlig og frivillig sektor på tvers av forvaltningsnivåene og gjennom en samordnet bruk av virkemidler. Man vil bl.a. legge til rette for å at private eiere av fredede kulturminner får bedre betingelser. Alle fredete bygninger i privat eie skal være satt i stand til ordinært vedlikeholds nivå innen 2020, og man skal få i gang en "istandsettingsaksjon" i åtte fylker.

For å få til en samlet innsats som kan gi størst mulig effekt for kulturminnene, for eierne og for samfunnet, vil Regjeringen invitere inntil seks regioner til å samarbeide om å gjennomføre geografiske kulturminnepakker. Hensikten er å få fram områder som går foran med å sikre sine fredete kulturminner, som gjør en innsats for kulturminner av lokal eller regional verdi og tar i bruk kulturarven til utvikling av lokalsamfunnet.

Kulturminnefondet skal videreutvikles med utgangspunkt i de erfaringer som er framkommet gjennom arbeidet og evalueringen av fondet i februar 2007. Fondet skal være en viktig samarbeidspartner i verdiskapingsprogrammet.

Rent hav og vann og et giftfritt samfunn

Arbeidet med en styrket, helhetlig forvaltning av våre hav- og kystområder og ferskvannsføremønstre basert på en økosystemtilnærming, skal videreføres. Dette er nødvendig for å kunne sikre at den samlede miljøpåvirkningen på lang sikt ikke blir større enn at økosystemenes struktur, funksjonsmåte og produktivitet opprettholdes, og at det biologiske mangfoldet bevares.

En økosystembasert tilnærming legges også til grunn i EU-kommisjonens forslag til en europeisk marin strategi, med forslag til direktiv om en ramme for fellesskapets aktivitet innen havmiljøpolitikk (havstrategidirektivet). Direktivet vil legge forholdene til rette for at andre europeiske land bidrar til en plan for helhetlig forvaltning av Nordsjøen.

Regjeringen vil utarbeide en helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet, som skal presenteres i en stortingsmelding i 2009. Norge skal være en pådriver i arbeidet med helhetlig forvaltning av Nordsjøen, blant annet gjennom nordisk samarbeid og i konvensjonen om bevaring av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren (OSPAR). Man skal sikre oppfølging av de konkrete handlingspunktene i slutterklæringen fra Gøteborgkonferansen om fiskerier og skipsfart, og man skal sikre at det utarbeides helhetlige forvaltningsplaner med tiltaksprogrammer for ferskvann og kystnære sjøområder i samsvar med forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforvaltningsforskriften) og EUs rammedirektiv for vann, og kystovervåkingen skal styrkes.

Det skal gjennomføres en mer helhetlig og økosystembasert forvaltning av ferskvann, grunnvann og kystvann i Norge. Målet er å beskytte, og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann, grunnvann (herunder vannforekomster som brukes som drikkevann) og kystnære områder.

Overgjødning og nedslamming

Det skal sikres en vannkvalitet i ferskvannsområder og i marine områder som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer, og som ivaretar hensynet til menneskers helse og trivsel.

Regjeringen foreslår å innføre nye nasjonale resultatmål for overgjødning. De nasjonale tilførselene av næringssalter og partikler til ferskvannsføremønstre og marine områder som er preget av overgjødning eller nedslamming, skal reduseres til et nivå som sikrer god økologisk tilstand for vannforekomstene innen 2021.

Ingen vannforekomster skal forringes (nedklassifiseres) som følge av økte tilførsler av næringssalter eller partikler. Regjeringen vil sikre gjennomføring av nødvendige lokale og regionale tilførselsreduserende tiltak for nitrogen, fosfor og partikler for å oppnå god tilstand i vannforekomstene i tråd med vannforvaltningsforskriften.

Regjeringen vil videreføre innsatsen for å bedre vannkvaliteten i Vansjø og evt. andre vannforekomster med særlig alvorlige og sammensatte problemer.

Oljeforurensning

Regjeringen vil sikre en vannkvalitet i ferskvannsføremønstre og i marine områder som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer, og som iva-

retar hensynet til menneskers helse og trivsel. Operasjonelle utslipp av olje skal ikke medføre helse- eller miljøskade, eller bidra til økninger i bakgrunnsnivåene av olje eller andre miljøfarlige stoffer over tid. Risikoen for helse- eller miljøskade som følge av akutt forurensing skal holdes på et lavt nivå og skal kontinuerlig søkes ytterligere redusert. Dette skal også være styrende for virksomhet som medfører fare for akutt forurensing.

Nullutslippsmålet for petroleumsvirksomheten innebærer at det som hovedregel ikke skal slippes ut olje og miljøfarlige kjemikalier til sjø - både for tilsatte og naturlige forekommende miljøfarlige kjemiske stoffer. Nullutslippsmålet skulle vært nådd for både nye og eksisterende installasjoner innen 2005, som innebærer at fra 1. januar 2006 skulle målet være oppfylt ved alle operasjoner offshore. I Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten er det lagt til grunn strengere krav enn for sokkelen for øvrig, og her skal det ikke forekomme utslipp til sjø ved normal drift.

Regjeringen anser målet om nullutslipp som nådd for tilsatte kjemikalier. I det videre arbeidet skal det legges vekt på en helhetsvurdering av bruk og utslipp av tilsatte kjemikalier. Hvis bruk av en mindre mengde av et miljøfarlig stoff (rød kategori) kan gi utslippsreduksjoner av andre komponenter og dermed en samlet sett lavere miljørisiko, vil dette vurderes. Den lavere miljørisikoen skal imidlertid kunne dokumenteres før eventuelle utslipp kan aksepteres.

Målet for naturlige forekommende miljøfarlige stoffer i produsert vann er ikke nådd i samme grad som for tilsatte kjemikalier. Produsert vann inneholder rester av olje og kjemiske stoffer, både kjemikalier tilsatt i prosessen og naturlig forekommende kjemiske stoffer.

Det er et mål under OSPAR-konvensjonen at det totale utslippet av olje via produsert vann innen 2006 skal reduseres med minst 15 pst. sammenlignet med utslippene i 2000. Mange av feltene hadde implementert tiltak for å redusere utslippene og nå nullutslippsmålet innen utgangen av 2005. Enkelte av de planlagte tiltakene har imidlertid krevd noe lengre tid å gjennomføre. Endelig måloppnåelse for eksisterende felt vil ikke kunne vurderes før i 2008-2009.

Miljøgifter

Det er et overordnet mål at bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier ikke skal føre til helseskader, skader på økosystemer eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse. Videre er det et nasjonalt resultatmål å stanse utslipp av prioriterte miljøgifter innen 2020 - og å redusere utslippene vesentlig innen 2010.

Det er også nasjonale resultatmål for arbeid med å redusere risiko fra andre helse- og miljøfarlige kje-

mikalier og arbeid med opprydding i forurenset grunn og sjøbunn, jf. St.meld. nr. 14 (2006-2007) Sammen for et giftfritt miljø - forutsetninger for en tryggere fremtid.

Avfall

Det overordnede målet med avfallspolitikken er å øke utnyttelsen av avfallet som en ressurs, samtidig som utslipp av klimagasser og miljøgifter fra avfallet minimeres. Regelverk, avgifter og andre virkemidler skal medvirke til at flere avfallsfraksjoner kan tas inn i kretsløpet og komme til nytte som råvarer.

For de fleste miljøproblemene som avfallet forårsaker, er det fastsatt egne resultatmål - blant annet for utslipp av klimagasser og for miljøgifter. Virkemiddelbruken på avfallsfeltet må derfor ses i sammenheng med virkemiddelbruken på disse områdene.

Regjeringen foreslo i St.meld. nr. 14 (2006-2007) Sammen for et giftfritt miljø - forutsetninger for en tryggere fremtid, en tilføyelse til det nasjonale resultatmålet for farlig avfall om at genereringen av ulike typer farlig avfall skal reduseres innen 2020 sammenlignet med 2005-nivå.

Regjeringens innsats for å identifisere nye prioriterte typer farlig avfall kan likevel på kort sikt føre til at generert avfallsmengde øker.

Regjeringen vil:

- Innføre krav om obligatoriske avfallsplaner i byggesaker som del av den kommunale saksbehandling.
- Stimulere til økt energiutnyttelse av nedbrytbart avfall.
- Arbeide for vesentlig strengere internasjonale regler for kontroll med håndtering av utrangerte skip.
- Videreføre en revidert strategi for økt innsamling av farlig avfall, herunder identifisere eventuelle nye prioriterte avfallstyper, forbedre statistikkgrunnlaget og legge til rette for økt innsamling av farlig avfall og EE-avfall fra forbrukere.
- Bidra til fortsatt trygg bruk av avfallsprodukter, kompost og slam i landbruket gjennom styrket forskning og mulige tiltak for å redusere innhold av miljøgifter.
- Øke utnyttelsen av fosforressurser som plantenæringsstoff i norsk landbruk, og holde kadmium i fosforholdig mineralgjødsel under vedtatte grenseverdier.

Regjeringen ønsker en avfallspolitikk som hindrer eller reduserer potensielle miljøproblemer fra avfall. Gjenvinning, herunder materialgjenvinning og forbrenning med energiutnyttelse, foretrekkes framfor sluttbehandling. Virkemidlene er rettet mot både kommuner og næringsliv, der de mest sentrale

er forurensningsloven med forskrifter, konsesjonskrav til deponier og forbrenningsanlegg, avgift på sluttbehandling av avfall, samt returordninger for særskilte avfallstyper.

Det vil bli innført nye krav om obligatoriske avfallsplaner i byggesaker i avfallsforskriften. I utkast til nytt regelverk foreslås det at avfallsplan blir gjort obligatorisk for rive- og rehabiliteringsprosjekter over 100 m² bruttoareal, nybygg som overskrider 300 m² bruttoareal og tiltak som genererer mer avfall enn 10 tonn. Det settes et generelt krav om minimum 60 pst. kildesortering av bygg- og anleggsavfallet.

I tillegg til krav om avfallsplaner innføres det krav om utarbeidelse av miljøsaneringsbeskrivelse for alle rivnings- og rehabiliteringstiltak over 100 m². Dette gjøres for å sikre at bygget blir gjennomgått før riving, og at komponenter som vil bli farlig avfall blir identifisert, tatt ut separat og levert til godkjent avfallsmottak.

Regjeringen vil utrede hvordan informasjon om farlig avfall kan bli gjort bedre tilgjengelig. Det vil også bli vurdert om det skal presiseres i avfallsforskriften at det skal være gratis for husholdninger å levere farlig avfall til kommunale mottak.

Et stabilt klima og ren luft

Klimaendringer

Konsentrasjonen av klimagasser skal stabiliseres på et nivå som vil forhindre farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet i tråd med Klimakonvensjonen. Den globale middeltemperaturen skal ikke stige mer enn 2 grader C.

Regjeringen har som mål at Norge skal overholde forpliktelsen i Kyotoprotokollen - om at de årlige klimagassutslippene i perioden 2008-2012 i gjennomsnitt ikke skal være mer enn 1 pst. høyere enn i 1990, da utslippene var 52,1 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Protokollen åpner imidlertid for at land, som et supplement til nasjonale tiltak, kan gjennomføre utslippsreduksjoner og/eller kjøpe kvoter i andre land.

For en gjennomgang av de nasjonale klimavirkemidlene og tilhørende klimatiltak vises til en egen stortingsmelding om klimapolitikken.

Nedbryting av ozonlaget

Mål for utfasing av ozon-nedbrytende stoffer er at alt forbruk av ozon-reduserende stoffer skal stanses.

Norge har overholdt forpliktelsene under Montreal-protokollen om ozonreduserende stoffer, Norge har ingen produksjon og kun begrenset import av de ozonreduserende stoffene som omfattes av våre nasjonale resultatmål. Regulering av alle de ozonreduserende stoffene i Montreal-protokollen er nå

regulert i norsk lovverk gjennom forskrift som implementerer både kravene under Montreal-protokollen og EU-forordningen.

Utfordringene internasjonalt ligger nå spesielt på oppfølging av forpliktelsene for utviklingslandene. Regjeringen vil arbeide for å videreutvikle rammebetingelser for utviklingsland og land i Øst-Europa som kan gjøre det lettere for dem å oppfylle eksisterende forpliktelser og eventuelt ta på seg nye forpliktelser under protokollen.

Langtransporterte luftforurensninger

Utslippene av svoveldioksid, nitrogenoksider, flyktige organiske forbindelser og ammoniakk skal reduseres slik at påvirkningen av naturen holdes innenfor kritiske belastningsgrenser (naturens tålegrense), og slik at menneskets helse og miljøet ikke skades. Norges nasjonale resultatmål reflekterer forpliktelsene Norge har påtatt seg for disse stoffene i protokoller under ECE-konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning, inkludert Gøteborgprotokollen.

Regjeringen vil:

- Iverksette nødvendige tiltak og virkemidler for at Norge skal overholde utslippsforpliktelsen for nitrogenoksider (NO_x) i Gøteborgprotokollen innen 2010.
- Delta aktivt i arbeidet med å evaluere og revidere Gøteborgprotokollen med sikte på å oppnå ytterligere miljøforbedringer i Norge.
- Delta aktivt i arbeidet med å følge opp EUs tematiske strategi for luftforurensning.
- Videreføre initiativene Norge har tatt i IMO for å revidere regelverket for utslipp til luft fra skip. Norge vil legge vekt på å utvikle internasjonale regler som på en effektiv måte kan redusere utslipp som bidrar til overskridelse av kritiske belastninger for økosystemer og menneskers helse.
- Følge opp EMEPs strategi for overvåking av langtransportert luftforurensning.

Regjeringen tar sikte på å miljødifferensiere årsavgiften for kjøretøy med tillatt totalvekt opp til 7,5 tonn i 2008. Differensieringen kan ta utgangspunkt i hvilke avgasskrav (Euro-krav) kjøretøyene oppfyller.

Lokal luftkvalitet

Regjeringen vil redusere utslippene fra de største kildene - samferdselssektoren og vedfyring. Det skal utarbeides en handlingsplan for lokal luftkvalitet.

Regjeringen har satt i gang et større arbeid med å legge om bilavgiftene i mer miljøvennlig retning. Første fase har vært omlegging av engangsavgiften for å favorisere biler med lavt CO₂-utslipp. Det tas

blant annet sikte på å differensiere årsavgiften etter lokale utslipp. Årsavgiften vil kunne bli høyere for eldre biler enn for nyere biler. Gjennom forventet utskifting av gamle biler vil utslippene av partikler og NO_x kunne bli redusert.

For at kommunene skal ha flere virkemidler til disposisjon vil Regjeringen vurdere å gi kommunene hjemmel i vegtrafikkloven til å etablere lavutslippsoner, som er et geografisk avgrenset område der tunge kjøretøy som ikke oppfyller et spesielt utslippskrav, må betale en avgift for å kunne trafikere sonen.

Regjeringen vil utvikle bedre rutiner og metoder for vinterdrift for å legge til rette for bruk av piggfrie dekk.

Støy

Regjeringen foreslår et nytt mål om 10 pst. reduksjon i støyplage innen 2020 (i forhold til 1999). Antall personer utsatt for over 38 dB innendørs støynivå skal reduseres med 30 pst. innen 2020 - i forhold til i 2005. Totale kostnader er anslått til om lag 2 mrd. kroner. Dette inkluderer også kostnader for skjerpning av tiltaksgrensen i forurensningsforskriften, som er anslått til 1,4 mrd. kroner. Utgiftene vil dekkes innenfor berørte departementers budsjettammer, eventuelt fremmes som satsingsforslag i budsjettprosessen.

Målene skal følges opp gjennom handlingsplaner, og Regjeringen legger nå fram en handlingsplan for perioden 2007-2011. Det vil bli foretatt en evaluering av de nasjonale målene i 2011, og det skal legges vekt på dokumentasjon om helseeffekter. Innsatsen for de mest støyutsatte skal styrkes ytterligere i neste handlingsplanperiode.

Regjeringen tar også sikte på å fastsette et eget mål for reduksjon av søvnforstyrrelse, og å øke satsingen på FoU for å dekke disse kunnskapsbehovene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Regjeringen har som mål at Norge skal bli et foregangsland i miljøvernpolitikken. De økonomiske og administrative konsekvensene av nye tiltak kan bare i begrenset grad fastslås nå. Etter hvert som forslag konkretiseres, vil konsekvenser for kommuner, næringsliv og andre berørte parter bli utredet nærmere. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av tiltak i årene framover vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

KOMITEENS MERKNADER

Miljøpolitiske hovedutfordringer

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ann-Kristin Engstad, Asmund Kristoffersen, Tore Nordtun, Torny Pedersen, Karin Yrvin og Terje

Aasland, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Bente Thorsen, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvasheim, viser til at Norges miljøpolitikk har som hovedmål å beskytte og verne om naturen samt beskytte menneskers liv og helse, verne om naturen som grunnlag for næringsdrift og sikre naturopplevelser, i tillegg til å sikre folkets mulighet til å oppleve kulturminner også i fremtiden.

Komiteen viser til at det norske folk har et nært forhold til naturen gjennom et næringsrelatert bruk og et aktivt friluftsliv. Til grunn for miljøvernpolitikken ligger prinsippet om naturens tålegrense. Komiteen legger til grunn at forvaltningen av naturen i Norge og internasjonalt bør funderes på en kunnskapsbasert, helhetlig forvaltning. Belastningen på miljøet må ikke overstige det økosystemene kan tåle. Komiteen vil legge vekt på å sikre at fremtidige generasjoner får de samme muligheter til naturopplevelser som dagens. Forvaltningen av naturen og kulturminnene er en forpliktelse på tvers av generasjoner.

Komiteen viser til at global oppvarming representerer en krevende utfordring i naturvernarbeidet. Komiteen viser til Stortingets og Regjeringens arbeid for å redusere utslippet av klimagasser og redusere de kommende klimaendringene i behandlingen av St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk. Komiteen peker på viktigheten av at det i naturvernarbeidet tas høyde for at klimaet er i endring.

Komiteen vil understreke betydningen av en effektiv miljørapportering, som kan gi en presis fremstilling av miljøsituasjonen i Norge. Det er viktig at en stortingsmelding om rikets miljøtilstand kan gi en enkel og tilgjengelig oversikt over hvordan de virkemidlene som er innført, fungerer i forhold til de miljømålene som er vedtatt.

Komiteen ber Regjeringen vurdere om Rikets Miljøtilstand i sin nåværende form fungerer hensiktsmessig i forhold til å gi en status for miljøsituasjonen i Norge. Komiteen vil også understreke behovet for at arbeidet med miljørapportering i Miljøverndepartementet samkjøres med det arbeidet som gjennomføres i Finansdepartementet og de indikatorene som benyttes i forbindelse med rapportering fra nasjonal strategi for bærekraft.

Komiteen peker på at norsk industri er verdensledende i forhold til miljøvennlig industriell produksjon. Norsk vannkraft er en viktig årsak til dette,

men også konsekvent bruk av best tilgjengelig teknologi i industrien og stadig utvikling av ny teknologi, har bidratt til at vi har en svært ren industri. Komiteen understreker viktigheten av at norsk industri gis rammevilkår som gjør at den kan beholde sin posisjon som verdensledende innen miljøvennlig produksjon. Komiteen peker på at utslippene av skadelige kjemikalier fra både olje- og fastlandsindustrien er redusert, og at det er viktig at denne trenden fortsetter. Komiteen viser til at det er av største viktighet at norsk industri gis langsiktige og forutsigbare rammevilkår.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre understreker i denne sammenheng viktigheten av at Regjeringen prioriterer oppfølgingen og implementeringen av REACH-direktivet.

Komiteen slutter seg til Regjeringens mål om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010.

Komiteen viser til at Regjeringen legger til grunn at hovedpilaren i dette arbeidet er arealvern. Komiteen vil peke på at også forvaltning, høsting og planting, samt god arealplanlegging, er viktige pilarer i arbeidet med å stanse tapet av biologisk mangfold.

Komiteen viser til at kommunene har hovedansvaret for arealforvaltning, og at forvaltning etter andre lover i stadig større grad delegeres til kommunene. Komiteen støtter denne utviklingen, og mener at kommunene med fordel kan få større ansvar og beslutningsmyndighet over arealsaker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil gi kommunene større selvråderett i plan- og arealsaker. Disse medlemmer viser til at betydelige ressurser brukes på å utvikle fylkesplaner som ikke har bindende virkning, og som heller ikke bør ha dette. Disse medlemmer vil derfor redusere byråkratiet og avvikle de lovfestede fylkesplanene.

Disse medlemmer viser til at en ny kommunestruktur med færre og større kommuner vil gjøre planarbeidet mer treffsikkert. Planbehov på tvers av administrative grenser bør løses gjennom interkommunalt samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er positiv til Regjeringens satsing på frivillig vern som arbeidsmåte. Resultatene av dette arbeidet synes lovende. Disse medlemmer har merket seg at nærmere 500 skogeiere til sammen så langt har tilbudt frivillig vern av 90 områ-

der med et totalareal på 350 000 dekar. De naturfaglige registreringene viser at områdene generelt sett holder tilfredsstillende vernekvalitet.

Utfordringer 20 år etter "Vår felles framtid"

Komiteen viser til at det i perioden etter Verdenskommisjonens rapport er gjort mye for å motvirke miljøskader. Særlig har de industrialiserte landene redusert sine utslipp av de mest skadelige stoffene, avfallsmengde og utslipp av CO₂ pr. produsert enhet. Allikevel er miljøutfordringene globalt store. De underutviklede og ny-industrialiserte landene har ikke de samme forutsetningene for å korrigere sine miljøutfordringer. Derfor er internasjonalt samarbeid og globale løsninger på globale utfordringer av største viktighet.

Komiteen peker på at teknologioverføring til ny-industrialiserte økonomier kan ha en stor positiv miljøeffekt dersom det medfører renere produksjon.

Komiteen peker særlig på CDM-mekanismen under Kyoto-protokollen som et viktig bidrag til bærekraftig utvikling.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at de menneskeskapte klimaendringene er en av de største utfordringene menneskeheten står overfor. FN klimapanel 4. hovedrapport som ble lagt fram i år, viser med tydelighet at klimaendringene allerede er i gang, og at konsekvensene vil bli dramatiske dersom vi ikke gjennomfører kraftige kutt i utslippet av klimagasser.

Flertallet viser til at verden fortsatt 20 år etter at Brundtlandkommisjonen la frem rapporten "Vår felles framtid" står overfor store miljøutfordringer. Selv om vi gjennom teknologitvilling og internasjonalt samarbeid langt på vei har klart å møte utfordringer som nedbryting av ozonlaget og sur nedbør, viser klimatrusselen med tydelighet at vi fortsatt har store uløste oppgaver.

Flertallet viser til Regjeringens målsetting om å unngå global oppvarming på mer enn 2 grader i forhold til førindustriell tid. Ifølge FNs klimapanel må reduksjonen i de globale utslippene starte i perioden 2000-2015, dersom dette målet skal nås. Flertallet vil påpeke at vi allerede har nådd midten av denne perioden, og at utslippene fortsatt øker i både rike og fattige land. I perioden 1990-2006 økte de globale utslippene med mer enn 3 prosent per år. Dersom 2-gradersmålet skal nås, haster det med å få gjennomført utslippskutt.

Flertallet vil at Norge skal være en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet, og at vi skal ta en lederrolle i arbeidet med å utvikle et godt, miljøvennlig samfunn. Norges troverdighet som pådriver er avhengig av at vi reduserer egne utslipp, bidrar til

utvikling av teknologi og viser at det er mulig å frikoble økonomisk vekst fra utslipp av klimagasser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til avtalen mellom regjeringspartiene, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk. Avtalen innebærer en mer ambisiøs og forpliktende politikk på klimaområdet, enn det Regjeringen i utgangspunktet la opp til da meldingen ble presentert for Stortinget.

Disse medlemmer vil peke på at det fremover vil kreves flere og mer målrettede tiltak for å for å nå klimamålene enn det avtalen i første omgang legger opp til. Disse medlemmer imøteser derfor Regjeringens videre arbeid på området.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har forsøkt å fremstille sin egen satsing innenfor klima- og miljøområdet over budsjettene som ambisiøs. Det har den ikke vært. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2008 inneholdt bl.a. ikke de nødvendige bevilgningene for å nå de målene man har satt seg på en rekke områder, som for eksempel biologisk mangfold, opprydning av miljøgifter, fornybar energiproduksjon og energiomlegging og vern av kulturminner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser i forhold til klimapolitikken til Fremskrittspartiets merknader i komiteinnstillingen til St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk og Dokument nr. 8:97 (2006-2007) om Kyoto-tiltak med vekt på kostnadseffektivitet og nytte for miljøet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at økonomiske fremskritt, teknologisk utvikling, økt miljøbevissthet og en aktiv miljøpolitikk har ført til at miljøtilstanden på mange viktige områder er blitt betydelig forbedret både nasjonalt og internasjonalt de senere år.

Disse medlemmer viser videre til at individuell frihet, markedsøkonomi og en åpen verdenshandel har det siste århundret gitt en økonomisk og teknologisk fremgang uten sidestykke tidligere i historien. Vi har redusert fattigdom mer de siste 50 årene enn vi gjorde i de foregående 500 årene.

Disse medlemmer viser til at markedsøkonomi, demokrati og globalisering de siste tiårene har løftet en stor del av befolkningen ut av fattigdom i utviklingslandene. Disse medlemmer har merket seg at utviklingen de siste 50 årene har ført til at mer enn 3 milliarder mennesker har blitt løftet ut av fattigdom. Disse medlemmer viser til at mens

bare 30 pst. av befolkningen i u-landene hadde tilgang til rent drikkevann i 1970, har i dag om lag 80 pst. dette.

Disse medlemmer viser til at økonomisk fremgang og vekst har gått hånd i hånd med økt miljøvern på en rekke områder. Disse medlemmer har merket seg at det er påvist en sterk positiv korrelasjon mellom miljøindikatorer og økonomisk utvikling. Den teknologiske utvikling har ført til at menneskene produserer stadig mer miljøvennlige og mindre ressurskrevende produkter. Disse medlemmer har merket seg at Verdensbanken har slått fast at nøkkelen til å løse miljøproblemene ikke først og fremst ligger i å produsere mindre - men i å produsere annerledes. Dette har moderne teknologi gjort det mulig å gjøre i industrilandene. Og det gjør den i økende grad også i utviklingslandene.

Disse medlemmer understreker imidlertid at verden fortsatt står overfor store miljøutfordringer på enkelte områder. Klimaproblematikken, bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og tapet av biologisk mangfold er eksempler på områder der utviklingen er bekymringsfull og en økt innsats er nødvendig. Samtidig er det fortsatt viktig å holde et fokus på bekjempelse av fattigdom, og disse medlemmer viser her til FN's tusenårs mål. Disse medlemmer vil peke på internasjonalt samarbeid, en åpen verdensøkonomi, bruk av markedsøkonomiske virkemidler, prinsippet om at forurenser betaler, teknologisk utvikling og spredning av kunnskap som viktige faktorer for å løse disse utfordringene.

Miljørettet bistand

Komiteen viser til Regjeringens mål om å gjøre Norge til verdensledende på miljørettet bistand.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at bevaring av regnskog er et viktig tiltak for å sikre bærekraftig utvikling. Å ta vare på regnskogen og unngå avskoging er viktig både i arbeidet for å forebygge alvorlige globale klimaendringer og for å ta vare på biologisk mangfold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at bevaring av regnskog er et viktig tiltak for å sikre bærekraftig utvikling og for å ta vare på det biologiske mangfoldet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg Regjeringens ønske om å bruke 3,0 mrd. kroner årlig til arbeidet med å bevare regnskogen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener kampen mot fattigdom og verdens miljøutfordringer henger nært sammen, og merker seg meldingens globale fokus.

Dette flertallet viser til at sammenhengen mellom fattigdom og miljøproblemer er blitt enda tydeligere de siste 20 årene. Utnevnelsen av en egen miljø- og utviklingsminister vil føre til at Norge får en tydeligere stemme, og bidra til at disse sammenhengene settes enda høyere på den internasjonale agendaen.

Dette flertallet vil understreke at Regjeringens løfter om å bevilge 3 mrd. kroner til bevaring av regnskog per år viser at den også i praktisk politikk følger opp løftene om å være et foregangsland i det internasjonale miljø- og utviklingsarbeidet. Et slikt tiltak vil ha stor betydning både for å begrense utslipp av klimagasser, redusere tap av biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling i de store regnskogslandene.

Dette flertallet viser til at Norge har lagt stor vekt på å styrke den miljørettede utviklingspolitikken, og at dette er fulgt opp med økte bevilgninger til miljøopsattinger over bistandsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at Norge må være en aktiv aktør for å sikre internasjonal oppslutning om tiltak mot avskoging i u-land.

Disse medlemmer viser til at Norge skulle sette av 3,0 mrd. kroner årlig over statsbudsjettet fra og med 2008 - til bevaring av regnskogen - var et viktig krav til et bredt klimapolitisk forlik fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at dette ble en del av klimaforliket mellom Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre og regjeringspartiene, og at Regjeringen derfor på klimatoppmøtet på Bali i desember 2007 kunne varsle at den ville sette av 3,0 mrd. kroner årlig til bevaring av regnskog.

Disse medlemmer viser til klimaavtalen av 16. januar 2008 og spørsmålet om finansiering av klimatilstand i utviklingsland. Av avtaleteksten fremgår det at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener den økte innsatsen mot avskoging og klimatilstand i utviklingsland ikke skal gå på bekostning av dagens norske innsats mot internasjonal fattigdom. Midlene til innsats mot avskoging og klimatilstand i utviklingsland skal i sin helhet bevilges utenom den samlede norske bistandsrammen og Regjeringens varslede opptrapping av denne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at Norge må ta initiativ

til å få med de andre nordiske land til å yte tilsvarende beløp som Norge til bevaring av regnskog.

Disse medlemmer mener at det er en forutsetning for bruk av midlene at det etableres tilfredsstillende mekanismer, for eksempel i regi av FN eller Verdensbanken, som kan sertifisere og håndtere store overføringer til skogtiltak på en betryggende måte. I en startfase vil det derfor være nødvendig å bruke ressurser på å utvikle bl.a. regelverk, overvåkings- og kontrollordninger bl.a. gjennom demonstrasjons- og pilotprosjekter. Frem til tilfredsstillende mekanismer er på plass, som kan sertifisere og håndtere store overføringer til skogtiltak på en betryggende måte, settes midlene av på fond.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Norge må være en pådriver for å sikre internasjonal oppslutning om tiltak mot avskoging i u-land. Disse medlemmer peker på at å få slike tiltak godkjent som CDM-tiltak, ville være et viktig bidrag for å få opp de industrialiserte landenes vilje til å finansiere vern av regnskog.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til Regjeringens mål om å omgjøre UNEP til en Verdens miljøorganisasjon med sanksjonsmuligheter.

Disse medlemmer peker på at arbeidet med å gjøre Norge til verdensledende på miljørettet bistand ikke må komme i veien for arbeidet for økt internasjonal frihandel, som i de siste årene har løftet millioner av mennesker i den tredje verden ut av fattigdom.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre slutter seg til Regjeringens ambisjon om å bidra til at de mer enn 500 folkerettslige avtalene miljøarbeidet i FN består av, blir samlet til et mer effektivt og oversiktlig miljøregelverk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge deltar i et betydelig antall miljøavtaler. Disse medlemmer mener det bør gjennomføres en kritisk gjennomgang av disse, for å se hvorvidt det er hensiktsmessig å delta i alle. Disse medlemmer mener det vil være en fordel å samordne og forenkle avtaler slik Regjeringen går inn for. Disse medlemmer mener miljøavtaler må være globale og eventuelle sanksjonsmyndigheter likeså, slik at norsk næringsliv ikke blir påført særnorske miljøkrav, som vil redusere norske bedrifters konkurransevne.

Disse medlemmer peker på at norsk næringsliv og befolkningen generelt er avhengig av effektiv flytransport på grunn av geografi og demo-

grafi. Disse medlemmer viser til at luftfartssektoren gjennomfører en rekke tiltak med miljømessige positive virkninger. Disse medlemmer ser ingen grunn til å skattlegge flypassasjerene ytterligere.

Miljø og verdiskaping

Komiteen viser til at norsk industri og øvrig næringsliv er miljøvennlig sammenlignet med de fleste andre land. Denne utviklingen har kunnet finne sted fordi miljøteknologi har blitt forsket frem og implementert så raskt det har vært teknisk og økonomisk mulig. Komiteen mener det er ønskelig at denne tendensen fortsetter også i fremtiden, og at prinsippet om bruk av "Best tilgjengelig teknologi" (BAT) i industri og øvrig næringsliv legges til grunn for fremtidig utvikling og utbygging.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at Norge er avhengig av et mangfoldig og konkurransedyktig næringsliv. Flertallet mener ambisiøse miljøkrav og økt innsats innen miljørettet forskning og utvikling er en viktig forutsetning for å sørge for konkurransekraft innen en rekke næringer i fremtiden.

Flertallet vil blant annet vise til at ordningen med bruk av "Best tilgjengelig teknologi", BAT, som Norge har sluttet seg til sammen med EU-landene, åpner opp store muligheter for bedrifter som ligger i forkant på miljøområdet. Slike ordninger, og et generelt økt fokus på miljøutfordringen verden over, kan bidra til å styrke konkurransevnen til næringer som satser målrettet innenfor miljøløsninger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det ikke må bli slik at næringslivet alene får ansvaret for at prinsippet om bruk av BAT i industri og øvrig næringsliv legges til grunn for fremtidig utvikling og utbygging, men at BAT holdes ved like av et samarbeid mellom det offentlige og næringslivet. Disse medlemmer peker på at det særlig på forsknings- og utviklingssiden påligger det offentlige et særlig ansvar for å ta hovedbyrden.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener staten spiller en viktig rolle i forhold til å tilrettelegge for en slik utvikling gjennom bruk av konsesjonslovverket, utslippstillatelser, støtteordninger og satsing på forskning og utvikling.

Komiteen er svært opptatt av de nye mulighetene miljøteknologi representerer for norsk næringsliv, og vil understreke betydningen av at miljøteknologi

blir et satsingsområde fremover, blant annet gjennom økt fokus på miljøteknologi i forskningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke viktigheten av å inkludere næringslivet i miljøarbeidet. Disse medlemmer mener verdiskaping og miljø må ses i sammenheng, og viser til at en stor andel av utviklingen av ny "miljøteknologi" og ressursbesparende teknologi finner sted i privateide bedrifter.

Komiteen slutter seg til Regjeringens ambisjon om å bli et foregangsland innen fangst og deponering av CO₂. Den nasjonale innsatsen for å utvikle teknologi som på billigst mulig måte kan fange CO₂, vil være av stor betydning for å redusere de globale utslippene av CO₂.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre peker på at verdens energibehov er forventet å øke med 60 pst. innen 2030. Det meste av denne veksten er forventet å bli dekket av de fossile energikildene kull, olje og gass. Særlig vil energietterspørselen øke i utviklingslandene og nyindustrialiserte land. Tilgang til energi er helt nødvendig dersom disse landene skal komme opp på levestandarden i vår del av verden. Samtidig må de globale utslippene av klimagasser reduseres. Det er derfor helt nødvendig å frikoble verdens økende energibehov fra økning i klimagassutslipp dersom vi skal unngå en global klimakatastrofe. Teknologit utvikling i form av økt produksjon av energi fra fornybare energikilder og fangst og lagring av CO₂ fra fossile energikilder er nødvendig for en slik frikobling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på at også fremtidens energibehov i stor grad vil måtte skaffes til veie fra fossile kilder, særlig kull. Disse medlemmer peker på at satsingen på å redusere de globale utslippene av CO₂ ikke må komme til hinder for bygging av nye gasskraftverk i Norge før 2018.

Disse medlemmer mener at utvikling av slike teknologier må være en prioritert oppgave. Det viktigste formålet med utvikling av teknologi for fangst og lagring av CO₂ fra gasskraftverk i Norge, må være at kostnadene ved slik teknologi blir så lave i forhold til kvoteprisen på klimagasser - at teknologien kan anvendes på en kommersiell måte på kullkraftverk i andre land, utover å møte våre nasjonale utslippsforpliktelser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til

Lavutslippsutvalgets utredning NOU 2006:18, som viser at å redusere de nasjonale utslippene av klimagasser med inntil to tredjedeler innen 2050, vil ha svært små konsekvenser for verdiskapingen i Norge. Disse medlemmer vil også vise til Stern-rapporten, som konkluderer med at det lønner seg å redusere utslippene av klimagasser ettersom konsekvensene av klimaendringer - i tillegg til menneskelige tragedier og tap av arts mangfold - også vil få store økonomiske konsekvenser.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at det ikke er noen sammenheng mellom bygging av gasskraftverk og det å sikre industrien og husholdningene billig kraft. Produksjonen ved det nyåpnede gasskraftverket på Kårstø ble nylig stanset på grunn av lav strømpris. Gasskraftverket på Kårstø er et topplastkraftverk, og vil kun produsere når strømprisen er høy i forhold til gassprisen.

Natur- og kulturarven

Komiteen viser til at utnyttelse av naturen har vært og er en viktig kilde til velstand og velferd i Norge. Nordmenn har brukt naturen til høsting og jakt, landbruk, fiske, vannkraft og friluftsliv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at til og med oljerikdommene våre stammer fra en tid hvor havnivået var langt lavere enn i dag, og Nordsjøen og Norskehavet var skogklede områder og myrlandskap.

Komiteen peker på at det er viktig å forvalte verneområder på en slik måte at de blir mer tilgjengelig for offentligheten uten at det går utover verneformålet. Komiteen mener dette oppnås i tett dialog mellom lokale og statlige myndigheter. Komiteen støtter Regjeringens mål om å utarbeide en "handlingsplan for bærekraftig bruk og skjøtsel av nasjonalparker og andre verneområder".

Komiteen viser til at de muligheter som ligger i vern og bruk av kulturarven ikke blir godt nok utnyttet i dag. Komiteen viser til verdiskapingsprogrammet som ble satt i gang i 2006. Komiteen støtter Regjeringen i at dette arbeidet bør videreføres og styrkes. Komiteen viser spesielt til den vellykkede Pilgrimsleden til nasjonalhelligdommen Nidaros domkirke. Prosjektet har på en unik måte kombinert naturopplevelse og kulturminner, samtidig som det har fått en ikke ubetydelig internasjonal oppmerksomhet.

Komiteen viser at natur- og kulturarven er en del av grunnlaget for reiselivet. Norsk natur fremstår som relativt uberørt og lite kommersielt tilrettelagt,

dette er kvaliteter som i fremtiden vil bli mer etterspurt i turismesammenheng.

Komiteen viser til at vakre og varierte fjell-, skog- og kystlandskaper er en verdi det er av stor viktighet å ta vare på. Slike områder er det stadig færre av i det øvrige Vest-Europa. På den ene siden gjør det våre naturområder viktigere fra et miljøfaglig perspektiv, men samtidig øker det også markedsverdien i et turismeperspektiv.

Komiteen mener at det med dette som bakteppe er viktig å legge til rette for økt kompetanse på bærekraftig reiseliv.

Komiteen merker seg Regjeringens intensjoner om at kultur- og naturarv skal gi grunnlag for lokal verdiskaping, og imøteser videre oppfølging av dette arbeidet.

Komiteen mener økt innsats for å bevare miljøet er en forutsetning for langsiktig verdiskaping og fortsatt høy levestandard i samfunnet. Vi er avhengige av naturen og å kunne høste fra naturen innenfor de rammene økosystemene tillater.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at vern kan kombineres med næringsvirksomhet som ikke belaster naturen. For å bidra til økt verdiskaping i distriktene vil disse medlemmer legge til rette for turisme og næringsliv som ikke skader naturen i og i tilknytning til nasjonalparker og andre verneområder. Disse medlemmer peker på at kommunene er de beste til å kunne balansere hensynet til vern og til turisme og næringsliv, og må kunne gjøre vurderinger lokalt innenfor en ramme av nasjonale retningslinjer.

Kraftlinjer og lokal kraftproduksjon

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på den betydningen vakre og urørte naturområder har for turisme- og opplevelsesnæringer over hele landet. Disse medlemmer vil vise til at kraftkabler i luftspenn planlegges utbygd i flere unike områder med store natur- og miljøverdier, slik som på strekningene Sima-Samnanger, som planlegges på nordsida av Hardangerfjorden, Setesdalen og Fardal-Ørskog gjennom Sunnmørsalpene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at lokal kraftproduksjon kan avhjelpe behovet for tilførsel av kraft via nye linjer.

Disse medlemmer viser til at potensialet for fornybar energiproduksjon og energisparing i Norge er stort, og mener derfor at en offensiv og målrettet satsing innen fornybar energi og energisparing kan

avhjelpe behovet for bygging av nye kraftkabler i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at det i dag velges nesten utelukkende å benytte luftspenn, når kabler framføres.

Disse medlemmer ønsker en endring av dagens politikk, slik at miljøet tillegges større vekt når kabelalternativ skal velges. Alternativer som jordkabel og sjøkabel må i større grad velges, når dette kan redusere belastningen på naturmiljøet i forhold til linjer fremført med luftspenn. Et godt eksempel er den planlagte linjen mellom Sima og Samnanger, på nordsida av Hardangerfjorden. Disse medlemmer mener konfliktene knyttet til miljøverdier og estetiske hensyn ved denne linjen er så store at sjøkabel bør velges.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak for Stortinget om hvordan en kan redusere behovet for store naturinngrep ved høyspentledninger, samt alternative løsninger med kabling/sjøkabel i spesielt utsatte områder."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser stor interesse for å bygge og drive mikro- og minikraftverk (under 1 MW) over hele landet. Denne type kraftproduksjon er klimavennlig og bidrar til lokal verdiskaping. Det har vært en stor økning i antall konsesjonssøknader om å bygge små vannkraftverk de siste årene.

Disse medlemmer viser til at små vannkraftutbygginger kan gi et viktig bidrag til å bedre kraftbalansen og styrke forsyningssikkerheten for elektrisk kraft i Norge.

Disse medlemmer har merket seg at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) anslår et potensial på landsplan på 25 TWh ny kraftproduksjon fra småkraftverk. Dette utgjør mer enn 20 pst. av dagens kraftproduksjon i et normalår, og dekker mer enn 80 pst. av strømforbruket til norske husholdninger. Det gir investeringer i distriktene for om lag 80 mrd. kroner. Det vil ha betydning for flere tusen gårdsbruk og rettighetshavere, i tillegg til leverandørindustri og annet næringsliv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at bygging av mikro- og minikraftverk i mange tilfeller medfører lokale naturinngrep. Dersom tiltaket kan være nevneverdig til skade eller ulempe for allmenne interesser, er det conse-

sjonspliktig etter vannressursloven. Loven forvaltes av NVE. Prosjekter som ikke er konsesjonspliktige, behandles i dag av kommunene som byggesak etter plan- og bygningsloven.

Disse medlemmer er opptatt av at en forsvarlig behandling av alle vassdragsreguleringer som sikrer at naturmangfold, friluftsliv og landskapsverdier ikke går tapt. Det er derfor viktig at denne type saker gis en kvalitetsmessig god og helhetlig saksbehandling.

Disse medlemmer mener av prinsipp at avgjørelser skal fattes så nært dem det angår som mulig. Samtidig er det viktig å ivareta hensyn knyttet til miljø- og arealforvaltning. Det er også viktig å oppnå en god balanse mellom disse hensynene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener disse forholdene vil være godt ivaretatt gjennom å flytte konsesjonsmyndigheten for mikro- og minikraftverk til fylkene, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen overføre konsesjonsmyndighet for mikro- og minikraftverk etter vannressursloven til fylkene."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke at det er viktig å ta miljøhensyn og hensyn til estetikk, friluftsliv og turisme ved utbygging av kraftledninger. Disse medlemmer imøteser den utredningen av fremtidig kraftlinjepolitikk Regjeringen har lovet. Disse medlemmer forutsetter at samfunnsøkonomi og hensynet til effektivitet og nettleien også i fremtiden vil ha stor betydning for de vurderinger som blir foretatt i forhold til kraftlinjefremføring. Samtidig vil disse medlemmer understreke at noen av disse nye linjene i tillegg til å øke overføringskapasiteten også vil erstatte andre linjer, og at i slike tilfeller må den samlede miljøeffekten av en utbygging legges til grunn for vurdering av kabling.

Disse medlemmer vil også peke på at vannkraft har den egenskapen at den ikke bidrar til utslipp av CO₂, men er et bidrag til verdiskaping i distriktene, og at dette gjelder uavhengig av hvor stort installert kapasitet vannkraftverkene har.

Disse medlemmer har merket seg at NVE har store kapasitetsproblemer på grunn av stor pågang av konsesjonssøknader etter vannressursloven. Det er også viktig at avgjørelser om utbygging av slike prosjekter fattes nærmest mulig dem det angår.

Disse medlemmer har merket seg at en viktig flaskehals i arbeidet for raskt å øke kraftproduksjonen her i landet ligger i saksbehandlingskapasiteten hos NVE. Kravet til saksbehandling, både for

utbygger og NVE, er stort, og dette forsinker utbygging. Det gjelder også de minste kraftverkene: mikrokraft (installert effekt < 0,1 MW) og minikraftverk (installert effekt > 0,1 MW og mindre enn 1 MW). Søknadsprosedyre, behandlingsprosedyre og behandlingstid står for disse kategoriene vannkraftutbygginger ikke i forhold til inngrepets omfang. Disse medlemmer mener at for disse kategoriene vannkraftutbygginger bør saksbehandlingen kunne lettes betydelig gjennom å delegerer konsesjonsmyndigheten fra NVE til den enkelte kommune. En slik overføring vil både forenkle saksbehandlingen og spare tid for de minste kraftverkene, og vil frigjøre kapasitet hos NVE, noe som kan gi en raskere saksbehandling for de øvrige kraftutbygginger.

Disse medlemmer viser til at delegering av konsesjonsmyndighet vil øke det lokale selvstyret. Det er i den enkelte kommune man kjenner best til konsekvensene av inngrepet, og som derfor bør ha myndighet i denne typen saker. Delegering av konsesjonsmyndighet for mikro- og minikraftverk til den enkelte kommune kan være ett av de enkelttiltak som kan sette fart på utbyggingen av mindre vannkraftanlegg.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil også peke på at særlig linjen Fardal-Ørskog i tillegg til å skulle styrke kraftoverføringen fra Vestlandet til Midt-Norge, også skal fange opp mye ny vannkraft fra mikro- og minikraftverk i Sogn og Fjordane, og at store deler av traseen dermed ikke kan legges i kabel.

Disse medlemmer ønsker imidlertid ikke å tilføre fylkene mer beslutningskompetanse.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen overføre konsesjonsmyndighet for vannkraftverk med installert effekt på inntil 3 MW til primærkommunene."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at mikrokraftverk opp til 100 kW installert effekt og minikraftverk med installert effekt fra 100 til 1 000 kW er i karakter og inngrep ikke større enn det kommunen har vedtaksmyndighet i forhold til saker etter plan- og bygningsloven (industribygg, hytteområder m.m.). Det bør derfor være uproblematisk at kommunene også overtar konsesjonsansvaret for disse typene kraftutbygging.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at konsesjonsmyndighet

for alle kraftverk opp til 1 MW delegeres til den enkelte kommune."

Miljø og forbruk

Komiteen peker på at Regjeringen vil legge til rette for et mer miljøvennlig forbruksmønster. Komiteen slutter seg til ambisjonen om å øke folks bevissthet og kunnskap om bærekraftig forbruk, og peker på at både frivillige og lovpålagte miljømerkeordninger er viktige virkemidler for å nå disse målene.

Komiteen vil understreke betydningen av saklig og tilgjengelig miljøinformasjon som forutsetning for at forbrukerne kan gjøre gode miljøvalg, og har merket seg den stadig økende etterspørselen etter forbrukerinformasjon i befolkningen.

Komiteen slutter seg til Regjeringens mål om at det offentlige, særlig staten, skal gå foran som ansvarlig forbruker og fremme etterspørselen etter miljøvennlige produkter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre peker på at det bør legges til rette for at også kommunal sektor involveres i dette arbeidet, for eksempel gjennom i større grad å åpne for at Enovas virkemiddelapparat gjøres tilgjengelig også for kommunene.

Komiteen er fornøyd med at oppfølgingen av miljøinformasjonsloven skal fortsette, og legger vekt på at dette skal skje i tett samarbeid med næringsliv, forbruker- og miljøorganisasjonene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har med tilfredshet registrert barne- og likestillingsministerens initiativ for å klimamerke dagligvarer, og er opptatt av at miljømerkeordningene blir bedre kjent i befolkningen. Det er i dag komplisert å finne frem til relevant informasjon om merkeordninger, hvilke oppvarmingsløsninger som er mest effektive, hvilke biler som slipper ut minst klimagasser og andre forbrukerspørsmål.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til det kommende forbrukerpolitiske handlingsprogrammet, som vil bli lagt fram av Barne- og likestillingsdepartementet våren 2008.

Dette flertallet har også lagt merke til det store engasjement som er skapt rundt Miljøverndepartementets klimakampanje "Himmel og hav", og vil understreke behovet for en videreføring og styrking av det holdningsskapende arbeidet på klimaområdet.

Dette flertallet viser for øvrig til at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen går inn for å opprette et eget statsforetak for avfallsforebygging og gjenvinning under Miljøverndepartementet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at en stadig større del av den maten som blir konsumert i Norge stammer fra import og re-import. Dette utviklingstrekket er i hovedsak bra fordi det gjør at mindre utviklede land får anledning til å delta i internasjonal handel og velstandsutvikling i større grad enn før. Samtidig stiller denne utviklingen større krav til merking av maten til sluttbruker. Disse medlemmer peker på at god og lett tilgjengelig opprinnelsesmerking av matvarer som biff, fiskefilet og andre lite behandlede sluttprodukter, bør være et minimum, og at slik merking bør inneholde både varens opprinnelsessted og eventuelt foredlingssted.

Grønn skatt

Grønn skatteveksling er et effektivt virkemiddel, og komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er generelt opptatt av å bruke skattesystemet som et virkemiddel for å vri forbruket i grønn retning.

Flertallet ser grønn skatteveksling som et viktig virkemiddel for å vri forbruket i miljøvennlig retning, og viser til det arbeidet Regjeringen gjør på dette feltet. Arbeidet med omlegging av bilavgiftene ble påbegynt allerede i fjorårets budsjett. CO₂-avgift på gass til oppvarming ble vedtatt i statsbudsjettet for 2007, mens CO₂-avgiften for innenlands luftfart og grunnavgiften på fyringsolje ble vedtatt økt i 2008-budsjettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til regjeringen Bondevik IIs skatterreform, som gir flattere og enklere skatt gjennom en kraftig tilnærming av skattesatsene for arbeid og kapital og fjerning av den kompliserte og urettferdige delingsmodellen. Dermed har vi blant annet sikret skatteregler som belønner investeringer i bedrifter framfor utbytte til eget forbruk.

Disse medlemmers mål for skattesystemet er et enklere, mer effektivt og miljøvennlig skattesystem, som er internasjonalt konkurransedyktig.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener at det totale skattetrykket i Norge er for høyt, og vil jobbe for å redusere det totale skattetrykket. Disse medlemmer er for øvrig prinsipielt tilhengere av en omlegging av sta-

tens inntekter fra skatt på arbeid til beskatning av forbruk, slik en grønn skatteveksling ville innebære.

Disse medlemmer vil imidlertid understreke at grønn skatteveksling måtte innebære at andre skatter måtte reduseres, men finner det usannsynlig at den sittende regjering vil ta initiativ til skattereduksjoner. Disse medlemmer vil understreke at "miljøavgifter" uten tilsvarende kutt i andre skatter og avgifter bør øremerkes miljøtiltak.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener forholdene nå ligger godt til rette for et skattesifte fra rød til grønn skatt. Grønn skatteveksling med økte skatter på forurensing og lavere skatter på arbeid, er et virkemiddel som vil tilrettelegge for miljøriktig adferd.

Disse medlemmer er skuffet over at Regjeringen hittil ikke har benyttet anledningen til en kraftigere omlegging av skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning. Tidspunktet for en slik omlegging er definitivt nå. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring, og at Regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret, tilsier en langt mer offensiv omlegging enn Regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter til nå.

Disse medlemmer vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd, og mindre skatt på arbeid.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med budsjettforslaget for 2009 legge opp til en betydelig skatteveksling med redusert skattebyrde på arbeid og økt skatt på forbruk og miljøskadelig adferd."

Komiteens medlem fra Venstre viser for øvrig til Venstres alternative statsbudsjett for 2008, hvor Venstre foreslo en grønn skatteomlegging innenfor en ramme på vel 3 mrd. kroner.

Skadelige stoffer, kjemikalier, REACH. Returordninger

Komiteen viser til at det er viktig å beskytte forbrukere mot eksponering fra skadelige stoffer.

Komiteen peker på at EUs nye kjemikalieforskrift - REACH - er innrettet på å "snu bevisbyrden", ved å pålegge industrien å dokumentere at de stoffene de bringer på markedet brukes trygt i alle ledd i foredlingskjeden. Bare et felleseuropeisk regelverk som REACH vil kunne sette global standard for produktspesifikasjoner i foredlingskjedene. REACH vil ventelig innlemmes i EØS-avtalen i løpet av 2008, og gi Norge anledning til å fremme veldokumenterte forslag innen rammen av REACH.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre understreker at arbeidet med å beskytte forbrukere mot eksponering fra skadelige stoffer primært må følges opp gjennom internasjonale avtaler, slik det er gjort gjennom Norges deltakelse i arbeidet med REACH.

Disse medlemmer viser til at Statens forurenningstilsyn på oppdrag fra Miljøverndepartementet 31. mai 2007 fremla et forslag til forskrift om forbud mot en rekke kjemiske stoffer og metaller - 18 stoffer og stoffgrupper med et uspesifisert antall stoffer - i produkter som ikke utelukkende brukes yrkesmessig (industrielt). Forslaget er også notifisert til WTO og EU/EØS (dir. 98/34). Den internasjonale høringsprosessen har avslørt at forslaget er svært mangelfullt konsekvensvurdert. SFT har ikke hatt oversikt over hvilke produkter som vil bli forbudt som følge av forslaget.

Disse medlemmer viser til at høringsuttalelsene fra utenlandske næringsorganisasjoner og bedrifter peker på at dersom forslaget blir vedtatt, vil det innebære at produkter av rustfritt stål vil forsvinne fra det norske marked, dersom de ikke utelukkende brukes yrkesmessig (industrielt). Det samme vil skje med utstyr for trådløse datanettverk, mobiltelefoner, en rekke elektroniske lagringsmedier som CD-ROM, DVD, samt CD/DVD-avspillende utstyr, optisk/elektroniske instrumenter, mikrokameraer, glass/keramiske komfyrtopper, diodelys etc. Disse medlemmer mener at disse konsekvensene ikke kan forsvares i lys av de svært begrensede miljøgevinstene et slikt forbud vil medføre, og oppfordrer Regjeringen til å arbeide i internasjonale fora med denne typen restriksjoner heller enn å innføre særnorske forbud. Disse medlemmer viser til at både ESA og EU-kommisjonen har påpekt at flere av de foreslåtte forbudene strider mot EØS-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Innst. S. nr. 228 (2004-2005) der et flertall i energi- og miljøkomiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, sier følgende:

"Kjemiske stoffer inngår i de aller fleste produkter i internasjonal handel. Kunnskapsoppbygging, restriksjoner og forbud kan derfor bare bli effektive gjennom brede internasjonale løsninger."

Disse medlemmer vil vise til at det er innført flere ordninger med forlenget produsentansvar innenfor kjøretøy, forbrukerelektronikk, elektriske artikler, batterier og melkekartonger gjennom etablering av ulike bransjestyrte returselskaper.

Disse medlemmer vil påpeke at ordningene i all hovedsak fungerer etter intensjonen om høy grad

av innsamling og retur. Disse medlemmer vil påpeke at det ikke eksisterer returordninger for f.eks. båter, campingvogner og lastebiler og busser over 3,5 tonn. Disse medlemmer vil peke på at dette er produkter som kan inneholde betydelige mengder miljøskadelige stoffer, og at avfallet bør omfattes av et organisert returopplegg hvor produktene blir tatt hånd om på en forsvarlig måte.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å opprette bransjestyrte returordninger for båter, campingvogner og tyngre lastebiler og busser."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med at det ikke eksisterer returordninger for båter, campingvogner og lastebiler og busser over 3,5 tonn. Disse medlemmer ser behovet for å få en ordnet innsamling av disse fremkomstmidlene, men vil peke på at de aller fleste biloppsamlere har utstyr som er beregnet for kjøretøy opp til 3 500 kg.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i inneværende års budsjett har innført en høyere vrakpant for noen få kjøretøytyper med dieselmotor, til sammen 30 000 kjøretøy. Men de 200 000 bensinbilene som er registrert før 1991, og som ikke har katalysator, er ikke omfattet av ordningen. Disse medlemmer vil peke på at å få innsamlet disse kjøretøyene så fort som mulig også ville være et bedre miljøtiltak.

På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen inkludere alle personbiler uten katalysator i den kommende ordningen med forhøyet vrakpant."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at Telefonkatalogen skaper et unødvendig avfallsproblem. Ifølge Naturvernforbundet blir syv av ti telefonkataloger kastet ubrukt. Man opplever en overgang til bruk av opplysningen, internett- og sms-tjenester. Disse medlemmer vil også vise til at i forbindelse med utdelingen av nye kataloger i fjor, så Bergen Interkommunale Reservasjonsselskap seg nødt til å annonsere i avisen for å få folk til å ta plasten av de nye katalogene før de ble kastet. Påtrykket av nye kataloger skapte problemer for avfallsselskapet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er fornuftig at man - enten som privatperson eller bedrift - må

etterspørre en vare for å motta den. I dag er det slik at alle i utgangspunktet mottar telefonkatalogen, med mindre man har reservert seg. Disse medlemmer mener dette er en ordning som tilhører fortiden, og at distribusjon av telefonkatalogen bør baseres på etterspørsel på lik linje med andre varer og tjenester.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning hvor privatpersoner og bedrifter må etterspørre telefonkatalogen for å motta den."

Disse medlemmer mener dagens regleverk for distribusjon av uadressert reklame bør speilvevendes, slik at den som ønsker å motta slik reklame må henge opp et klistremerke med "reklame-ja-takk" på postkassen. En spørreundersøkelse utført av Norsk Respons på oppdrag fra Naturvernforbundet i Hordaland i 2007, viste at 80 pst. av de spurte ikke ville henge opp et slikt klistremerke. Endring av markedsføringslovens § 2 c i tråd med "ja-takk-prinsippet" vil medføre kraftig reduksjon i avfallsmengden og store miljøbesparelser i form av redusert produksjon, distribusjon og avfallshåndtering av reklamemateriell. Av samme grunn bør også ordningen med reklameinnstikk i avisene gjennomgås på nytt.

Bærekraftig areal- og transportpolitikk

Komiteen viser til Regjeringens ønske om en mer samordnet areal- og transportpolitikk, og at lokale myndigheter bør legge opp til utbyggings- og reguleringspolitikk som reduserer transportbehovet. Komiteen viser videre til viktigheten av et langsiktig perspektiv i slik planlegging, ved at man tar høyde for fremtidig befolkningsvekst og økt trafikk i områder.

Komiteen understreker at viktigheten av tilgang til natur- og rekreasjonsområder og kulturminner er viktige for helse og livskvalitet. Komiteen peker på nødvendigheten av å bedre kvaliteten og vedlikeholdet av grøntområder i tettbygde strøk.

Komiteen er positiv til at man vil fremme arbeidet for større bevissthet om kvalitet og miljøhensyn i arkitektur og omgivelser, og mener det blant annet bør være lønnsomt å satse på energieffektive løsninger/installasjoner - spesielt i nybygg.

Transport, veitrafikk

Komiteen viser til at god arealplanlegging blant annet vil kunne medføre lavere utslipp fra veisektoren, både gjennom bedre fremkommelighet for kollektivtrafikk, og ved reduserte utslipp som følge av mindre kødannelse.

Komiteen er positiv til såkalte "park and ride"-systemer, som vil redusere trafikkbelastningen i

bysentrum og forenkle bruken av kollektivtransport for blant annet pendlere. Komiteen mener det vil være en fordel å arbeide for intermodale trafikkknutepunkt, for å bidra til et sømløst samspill mellom transportformer for transportbrukeren. Slike knutepunkter skal legge til rette for en enklest mulig overgang mellom ulike transportformer for brukeren, og bør være en viktig del av kollektivsatsingen.

Komiteen vil samtidig understreke at for god fremkommelighet for kollektivtrafikk og for fortsatt næringsutvikling i Norge, er man avhengig av veier med god standard og fortsatt bygging av nye veier, for å unngå unødvendig ressursbruk gjennom økte utslipp og økt tidsbruk på veiene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil derfor understreke at dagens regjering er den første som oppfyller de økonomiske forpliktelsene i henhold til Nasjonal Transportplan.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, registrerer at Regjeringen ønsker å åpne for at bompenger også kan brukes til finansiering av kollektivtransporten, men vil understreke at dette - i tråd med omtalen i hovedstadsmeldingen - skal bestemmes lokalt.

Komiteens medlemmer fra Høyre har åpnet for å bruke bompenger til drift av kollektivtrafikk i Oslo/Akershus i forbindelse med Oslopakke 3.

Disse medlemmer går imot å gi en generell adgang til å bruke bompenger til drift av kollektivtrafikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er skeptisk til en innføring av bestemmelser om maksimumsnormer fremfor minimumsnormer når det gjelder antall parkeringsplasser i kommunene. Behovet for parkeringsplasser vil variere sterkt fra kommune til kommune, være avhengig av næringsvirksomhet, kollektivtilbud og geografisk plassering i landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er positiv til en satsing på kollektivtrafikk, særlig i tettbygde strøk, men mener finansiering av dette ikke bør pålegges de som er avhengig av bil som fremkomstmiddel.

Disse medlemmer viser videre til SINTEFs rapport "Miljømessige konsekvenser av bedre veier" fra 2007, som viser at bedre veier totalt sett fører til

mindre utslipp og er derfor bra for miljøet. Konklusjonen i denne er at; "manglende kapasitetsutvidelse i veisystemet er ikke egnet virkemiddel for å fremme lavere utslipp fra veisektoren".

Disse medlemmer registrerer en tiltagende debatt vedrørende veiprising, eller såkalt rushtidsavgift. Det vises blant annet til et forsøk gjennomført i Stockholm. Disse medlemmer finner det på sin plass å understreke at resultatene fra dette forsøket ikke er entydige.

Disse medlemmer vil understreke at en rushtidsavgift vil kunne slå svært usosialt ut, og ramme hardest de som allerede er dårligst stilt økonomisk.

Disse medlemmer vil videre understreke viktigheten av gode veier også i et sikkerhetsperspektiv. Rette, brede veier med midtskiller reduserer antall ulykker og trafikkfarlige situasjoner. Disse medlemmer vil i tillegg understreke de positive effektene mindre køstång vil medføre både for den enkelte og i et bedriftsøkonomisk perspektiv.

Disse medlemmer mener også at gode veier vil være en forutsetning for effektiv, veigående kollektivtrafikk. Det er også en uttalt målsetting for Regjeringen å "ta hele landet" i bruk. Dette kan ikke etter disse medlemmers oppfatning oppnås gjennom satsing på buss og tog alene.

Disse medlemmer er videre skeptiske til den restriktive politikken det legges opp til i forhold til etablering av kjøpesentre. Disse medlemmer mener det er et paradoks at man kun vil tillate ny etablering av slike i sentrumsområder, samtidig som man vil legge sterke begrensninger for bilbruk i sentrumsområder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at rushtidsskatten i Stockholm brukes som sannhetsbevis på en ordning med tidsdifferensierte bompengesatser, og som fungerer som et positivt element i trafikkregulering. Disse medlemmer tar avstand fra dette, og viser til at en rekke negative effekter er resultatet av slike avgifter, samt at avgiften har liten støtte hos den som rammes av den. Det vises til at folkeavstemningen om permanent avgift i Stockholm totalt ga et solid negativt flertall totalt. For områder inne i Stockholm by ga folkeavstemningen riktignok et knapt flertall på 51,3 pst. for skatten, mens det i de 14 randkommunene, hvor innbyggerne i første rekke blir rammet, var flertall imot innføringen med 60-70 pst.

Disse medlemmer peker på at avgiften i Stockholm kun skjermes sentrum med gratis passeringmulighet utenfor på Essingeleden som leder trafikken rundt bykjernen. Disse medlemmer peker også på at i Stockholm gikk myndighetene inn

med nærmere på 4 mrd. kroner for å ruste opp kollektivtilbudet før forsøket med avgift ble igangsatt.

Disse medlemmer avviser en klimapolitikk basert kun på økte skatter, avgifter og offentlige inngrep.

Disse medlemmer viser til at særlig trafikanter og transportsektoren er utsatt i så måte. Disse medlemmer ønsker en transportpolitikk som skaffer hele landet effektive, sikre og miljøvennlige transportløsninger, og der det legges vekt på kostnadseffektivitet og energieffektivitet.

Disse medlemmer viser til at ansvar og kostnader ikke kan skyves over på trafikanter og næringsliv i distriktene, slik Regjeringen legger opp til, men at det er nødvendig med overordnede grep i statlig regi, og med statlig finansiering for å få på plass de store nasjonale transportløsningene. Dette gjelder i første rekke veier mellom, rundt og i de største byene, og godt utbygget kollektivtransport på vei og bane. Videre må ansvaret omfatte modernisering av lovgivning/rammeverk rundt havner og for sjøtransport generelt, hvor avgiftsregimet må oppmuntre til, ikke avvise, bruk av sjøtransport. Spesielt viser disse medlemmer til behovet for bedre/flere intermodale knutepunkt; noe som krever statlig finansiering.

Disse medlemmer viser til at ansvaret for kollektivtransporten i det alt vesentlige tilligger fylkeskommunene. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen til tross for dette gjennomfører en endring i vegloven for å kunne bruke bompenger innkrevd fra biltrafikken til drift av kollektivtrafikk. Disse medlemmer merker seg at stadig flere formål, hvor staten, fylkene eller kommunene har ansvaret finansieres ved å sende regningen til vegbrukerne, med den følge at helt nødvendige og sentrale fellesinvesteringer overlates til den enkelte å betale, uavhengig av om denne benytter tilbudet eller ikke.

Disse medlemmer er ubetinget imot dagens bruk av bompengefinansiert vegutbygging, og tar sterk avstand fra at bilistene også må betale for kollektivtrafikken.

Disse medlemmer viser til Vegdirektoratets utspill om å skattlegge gratis parkering. Dette forslaget vil disse medlemmer ikke støtte. Disse medlemmer vil heller fjerne beskatningen av fordel ved arbeidsgiverbetalt sesongkort på kollektivtransport.

Disse medlemmer viser til at slike forslag reiser svært store avgrensingsproblemer i forhold til beskatning av parkeringsplass. Disse medlemmer ser forslaget som nok en bekreftelse på at miljøpolitikk for denne regjeringen er begrenset til forhold som økonomisk kan belastes den enkelte innbygger og næringslivet. I et arbeidsmarked preget av

etterspørsel etter kvalifisert arbeidskraft vil skattlegging av parkeringsmulighet medføre umiddelbare krav om kompensasjon, og øke bedriftenes lønnskostnader.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg Vegdirektoratets utspill om å fordelsbeskatte gratis parkering på arbeidsplass. Disse medlemmer mener fordeler ved gratis parkeringsplass i hovedsak gjør seg gjeldende i enkelte byområder og at tiltaket av den grunn vil være lite målrettet. Disse medlemmer ønsker heller å innføre skattefritak for ansatte som får dekket kollektivreiser og månedskort fra arbeidsgiver. Samtidig bør arbeidsgivere få utgiftsføre utgifter for ansattes kollektivreiser. Disse medlemmer vil påpeke at en slik tilnærming vil stimulere til at flere reiser miljøvennlig til og fra arbeid i hele landet.

Lokal luftforurensing

Komiteen viser til at lokal luftforurensing er et tiltagende problem, med svært alvorlige konsekvenser for utsatte grupper (astma, lungesyke etc). Komiteen er positiv til at ulike virkemidler benyttes for å redusere lokal luftforurensing.

Komiteen vil understreke at dieselmotorer uten partikkelfilter er et særlig problem for lokal luftforurensing. Komiteen mener Regjeringen bør vurdere å gi støtte til eiere av eldre dieselmotorer, for å bidra til ettermontering av partikkelfilter i disse.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at en uheldig konsekvens av Stortingets omlegging av bilavgiftene hvor avgiften beregnes på blant annet bakgrunn av CO₂-utslipp, er at det i sterkere grad vil lønne seg for bilkjøpere å velge bort partikkelfilteret i nye dieselmotorer. Partikkelutslipp fra dieselmotorer kan medføre alvorlige helsekonsekvenser, og har en negativ effekt på lokalmiljøet. Partikkelfilter er ofte valgfritt fra importør, de har en merkostnad på noen tusen kroner og medfører en liten økning i bilens utslipp av CO₂. Økningen i utslipp er stor nok til at partikkelfilteret medfører økte avgifter på noen tusen kroner, avhengig av bilmodell.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener det ville være naturlig om avgiftssystemet ble utformet slik at biler med partikkelfilter ikke ble dyrere enn tilsvarende biler uten partikkelfilter.

For å ivareta lokalmiljøet i byområdene mener komiteens medlemmer fra Høyre, Kris-

telig Folkeparti og Venstre det bør innføres krav om partikkelfilter i nye dieselmotorer.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre krav om partikkelfilter i alle nye dieselmotorer."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Olav Syversen, Line Henriette Holten Hjemdal og Jan Sahl om lavere årsavgift og støtteordning for ettermontering av partikkelfilter på dieseldrevne kjøretøy, jf. Dokument nr. 8:45 (2007-2008).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kommunene har ansvaret for å følge opp bestemmelsene i forurensningsforskriftens del 3 om lokal luftkvalitet. Disse medlemmer vil peke på at regjeringen Bondevik II satte ned en arbeidsgruppe som skulle vurdere å innføre et opplegg med lavutslippssoner i byene.

Disse medlemmer vil vise til at lokale myndigheter fremdeles har begrensede virkemidler for å påvirke den lokale luftforurensingen fra veitrafikken. I dag sitter staten på de mest virkningsfulle virkemidlene, slik som skatte- og avgiftspolitikken, kjøretøykontroll, jernbaneanlegg og lignende. Disse medlemmer mener det innenfor dette området bør bli bedre samsvar mellom ansvarsområdet til kommunene og de virkemidlene kommunene har til rådighet. En arbeidsgruppe nedsatt av regjeringen Bondevik II leverte sin rapport om lavutslippssoner i 2005, hvor det var gruppens klare anbefaling at det ble gitt hjemmel i vegtrafikkloven til å innføre lavutslippssoner med særskilte restriksjoner på tunge kjøretøy med hensyn til utslipp. Restriksjonene kan relateres til kjøretøyenes utslipp, det vil si Euroklasse, og kan være i form av begrenset tilgang til enkelte byområder eller gjennom bruk av økonomiske virkemidler.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gi kommunene hjemmel etter veitrafikkloven til å innføre lavutslippssoner i områder for å redusere den lokale luftforurensingen."

Arealplanlegging, forvaltning og vern

Komiteen er positiv til opprettholdelse og etablering av såkalte grønne lunger til rekreasjon og fysisk aktivitet i byer og tettbygde strøk. Komite-

teen er videre positiv til arbeidet med universell utforming og tilgjengelighet.

Komiteen viser til Regjeringens intensjon om å utvikle bedre metoder og verktøy for sikring og utvikling av landskapsverdier.

Komiteen gir sin tilslutning til at jordvernet ses i en helhetlig sammenheng, der også nasjonale mål knyttet til utbyggingsbehov, transportsystem, grønnstruktur, friluftslivsinteresser, biologisk mangfold og kulturminnevern vurderes samlet. Komiteen vil peke på at det kommunale selvstyret og grunneiernes ønsker bør tillegges stor vekt i spørsmålet om jordvern.

Komiteen støtter økt bruk av regional planlegging i forhold til forvaltningen av større fjellområder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at det er nødvendig å gi lokale myndigheter i kommuner med mye vern større mulighet til å påvirke egen utvikling. Når ulike statlige/fylkeskommunale myndigheter følger sine primæransvarsoppgaver, kan summen arealmessig bli vanskelig for enkelte kommuner. Kommuner opplever at staten argumenterer ulikt fra etat til etat, og at staten ofte legger mer vekt på statlige interesser enn både lokale og private interesser.

Disse medlemmer viser til at prosessene de siste 10 årene har flyttet råderett over store arealer og verdier fra lokale myndigheter til statlige myndigheter. Denne prosessen oppleves samtidig som en form for tillitskrise mellom mange lokalsamfunn og sentrale styringsmyndigheter. Etter årtier hvor naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk, oppleves vern/arealutnyttelse som et konfliktområde mellom lokale myndigheter og sentrale myndigheter.

Disse medlemmer viser til at dette gjelder i særlig grad kommuner med store vernede områder, som samtidig preges av fraflytting og ønsker om aktiv lokal næringsutvikling for å etablere nye arbeidsplasser og være attraktive for tilflytting. Enkelte kommuner opplever at deres arealer blir båndlagt av nesten alle verneformer, ved at de for eksempel både har nasjonalpark, vassdragsvern og laksefjord innenfor sine arealer, i tillegg til byggeforbudet i strandsonen, uten at dette er sett i sammenheng ved de enkelte vernevedtak. Summen av vern i kommunen kan derfor bli svært omfattende.

Disse medlemmer mener at det derfor er viktig å gjenreise et tillitsforhold mellom lokalbefolkningen i berørte kommuner og storsamfunnet, og bekjempe følelsen av at enkelte områder betaler en uforholdsmessig stor regning for storsamfunnets prioriteringer. Disse medlemmer mener at det må etableres en ny nasjonal strategi som skaper rom for lokal utvikling i kommuner med store verneområder

og verdier for hele det norske samfunnet. En slik strategi bør bestå i:

1. å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål;
2. å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings-/vernegrad;
3. å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne-/arealbruksmyndighet slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling;
4. å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern;
5. å vurdere om det bør innføres en særlig lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet.

Disse medlemmer mener at disse fem punktene bør danne grunnlag for en egen utredning og en stortingsmelding hvor vern/båndlegging av areal og medfølgende belastning for de berørte lokalsamfunn legges frem til bred diskusjon i Stortinget.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern. En slik strategi bør bestå i:

1. å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål;
2. å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings-/vernegrad;
3. å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne-/arealbruksmyndighet slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling;
4. å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern;
5. å vurdere om det bør innføres en særlig lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at det er viktig å legge til rette for næringsvirksomhet i randsonene til nasjonalparkene. Nasjonalparkene gir et betydelig potensiale for turisme, og mange land har klart å utnyttet dette potensialet. Disse medlemmer mener at også i Norge bør nasjonalparkenes mulighet som "honningkrukker" for turisme

utnyttes bedre, og mener at forholdene bør legges til rette for økt turistisk bruk av nasjonalparkene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre peker på at tilgang til og aktiv bruk av naturområdene både gir verdifull rekreasjon og skaper forståelse i befolkningen for verdien av naturområdene. Disse medlemmer mener derfor at nasjonalparker og andre vernede områder må være tilgjengelig for menneskelig aktiviteter som ikke strider mot verneverdiene. Disse medlemmer peker her blant annet på fotturisme og skigåing.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at det er viktig å kombinere vern med hensynet til lokal næringsutvikling og levekår. Vi må sikre lokal forankring og støtte til vernearbeidet.

Disse medlemmer viser til at mer lokal forvaltning av verneområder ble gjennomført i mange av de nye nasjonalparkene regjeringen Bondevik II opprettet. Disse medlemmer viser her blant annet til at regjeringen Bondevik II åpnet for økt turistisk bruk uten å svekke verneformålet, og bevilningene til nasjonalparksentrene ble økt. Videre viser disse medlemmer til at regjeringen Bondevik II blant annet avskaffet forbudet mot kommersiell virksomhet i nasjonalparkene. Det var tidligere f.eks. ikke anledning for lokale aktører å tjene penger på breførervirksomhet uten tillatelse fra fylkesmannen.

Snøheim, Dovrefjell

Komiteen viser til Dovrefjellrådet, som et svært vellykket prosjekt med regional planlegging av forvaltningen av høyfjellsområdet rundt Dovrefjell. Komiteen mener den modellen Dovrefjellrådet er bygget opp rundt, bør ligge til grunn for forvaltningen av større fjellområder som ligger i og i tilknytning til flere kommuner. Dette arbeidet bør også sees i sammenheng med Regjeringens ambisjon om å gjøre norsk utmark mer tilgjengelig for turisme og annet næringsliv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til merknader i innstillingen til Dokument nr. 8:8 (2007-2008) - om forslag om å bevare Snøheimveien på Dovrefjell, og til brevet til komiteen fra statsråd Erik Solheim datert 23. november 2007, som er vedlagt innstillingen til Dokument nr. 8:8 (2007-2008).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre har registrert at statlige myndigheter har vedtatt å fjerne den mer enn 100

år gamle veien inn til Snøheim på Dovrefjell. Den 14 km lange veien fra Hjerkinna til nasjonalparkgrensen ved Snøhetta og Snøheim benyttes av folk som vil ferdes i fjellet, og gjør det mulig for folk i alminnelig god fysisk form å nå Snøhetta - vår høyeste fjelltopp utenfor Jotunheimen - på en god dagstur. Veien innebærer et helt minimalt inngrep i naturen. Fotturisme er skånsom bruk av naturen, og vil ikke i nevneverdig grad påvirke naturverdiene i nasjonalparken. Veien vil også gjøre det lettere å drive Snøheim som turisthytte gjennom transport av nødvendig mat og utstyr til hytta.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:8 (2007-2008) fra representantene Børge Brende, Gunnar Gundersen og Olemic Thommessen om å bevare Snøheimveien på Dovrefjell, og til sine merknader i innstillingen til dette forslaget.

Disse medlemmer viser videre til at fylkesmennene i Hedmark og Oppland i forslag til forvaltningsplan for Rondane nasjonalpark foreslår sterke restriksjoner for menneskelig aktivitet i fjellområdet. Forvaltningsplanen foreslår at det ikke skal være lov å arrangere turer utenfor skiløypa, flere merkede stier skal fjernes, hundspannkjøring forbyes og det blir restriksjoner på hvor det er lov å sykle. Kiting og villreinsafari blir ikke tillatt, og turorientering blir heller ikke lov. Dessuten må alle stikkete løyper fjernes innen fire dager etter påske.

Disse medlemmer er kritiske til dette forslaget, og viser til at det har vakt sterke reaksjoner lokalt. Forslaget vil blant annet kunne ramme turistnæringen i Nord-Gudbrandsdalen sterkt. Disse medlemmer kan vanskelig se at enkel fotturisme og skigåing vil utgjøre en trussel mot villreinen. Disse medlemmer mener dette forslaget, i likhet med vedtaket om Snøheimveien, går i feil retning når det gjelder å gjøre naturområdene tilgjengelige for allmennheten. Disse medlemmer mener at naturområdene må gjøres mer tilgjengelig for allmennheten, og ikke mindre slik forslaget til forvaltningsplan for Rondane og vedtaket om å fjerne Snøheimveien gjør.

Strandsoneforvaltning

Komiteen viser til Regjeringens ønske om en strengere forvaltning av byggeforbudet i 100-metersbeltet i strandsonen.

Komiteen vil understreke at strandsoneforvaltning og eventuell problematikk knyttet til dette, vil variere svært fra en kommune/landsdel til en annen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil understreke betydningen av

allmennhetens tilgang til strand og sjø, også i de attraktive områdene. Tilgangen til natur og friluftsliv må etter flertallets mening sikres på en best mulig måte. Av den grunn er flertallet tilfreds med at midlene til tilrettelegging og drift av offentlig sikrede friluftsområder økte markert i statsbudsjettet for 2008.

Flertallet er tilfreds med at Regjeringen prioriterer arbeidet med å sikre nye friluftsområder, og at fokuset særlig er rettet mot å gjøre strandsonen mer tilgjengelig for allmennheten. Flertallet har merket seg at staten har sikret mer enn 2 000 områder til friluftsmål gjennom kjøp eller avtaler om bruk av eiendommene.

Flertallet mener det er viktig å stanse nedbyggingen av strandsonen og vil i den sammenheng understreke viktigheten av å utforme ett regelverk med sterkere geografiske differensieringer. Dette regelverket må fungere slik at vernet gjøres strengere i områder med sterk konkurranse om strandsonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at en økt lokal forvaltning av strandsonene på en bedre måte vil kunne ivareta de lokale utfordringer knyttet til dette.

Disse medlemmer støtter flertallets ambisjon om å få på plass et differensiert regelverk for forvaltningen av strandsonen. Disse medlemmer er imidlertid skeptiske til Regjeringens ønske om en mer restriktiv hyttepolitikk, også utenfor områder vernet i medhold av naturvernloven. Disse medlemmer mener dette forvaltes best lokalt, og at det er behov for mer lokalt skjønn, ikke mindre slik flertallet legger opp til.

På dette grunnlag vil komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om økt lokal forvaltning av 100-metersbeltet både i strandsonen og langs vassdrag."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det er store geografiske variasjoner når det gjelder press på strandsonen og allmennhetens muligheter til fri ferdsel. Disse medlemmer vil at kommunene skal ha mulighet til å finne frem til fleksible, lokalt tilpassede løsninger og muligheter til å gi dispensasjon fra byggeforbudet i strandsonen. Statlige myndigheter må ha muligheter til å overprøve dispensasjoner fra byggeforbudet i strandsonen, der det kan dokumenteres at slik dispensasjon i betydelig grad innebærer en svekkelse av allemannsretten i området.

Komiteens medlem fra Venstre er opp-tatt av bevaring av strandsonen langs kyst, innsjøer og vassdrag for å sikre at viktige natur- og friluftslivsområder er tilgjengelig for allmennheten.

Dette medlem vil understreke betydningen av at byggeforbudet i 100-metersbeltet i strandsonen bør håndheves strengt. Dette medlem vil trekke frem at målet om å bevare strandsonen og andre viktige friluftslivsområder også må gjelde når stat og kommune er byggherre. Det finnes mange eksempler på at verdifulle områder blant annet i strandsonen er blitt nedbygget med vegger og jernbanelinjer. Dette medlem vil derfor tillegge viktige natur- og friluftslivsverdier økt vekt, når det står om ulike traséalternativer for fremføring av vegger og jernbanelinjer.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen tillegge hensynet til bevaring av strandsonen og natur- og friluftslivsverdier økt vekt når veg og jernbane skal fremføres."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil for øvrig vise til at skjærgårdstjenesten er en vellykket modell for å drive renovasjon og skjøtsel i de mest brukte friluftsområdene. Økte statlige midler gir grunnlag for spleiselag der det utvikles tilsvarende ordninger for landfaste områder av regional og nasjonal betydning. Det er viktig at de statlige midlene til friluftslivsmål kommer flest mulig brukergrupper til gode, med særlig vekt på barn og ungdom og med et folkehelseperspektiv.

Disse medlemmer mener dette tilsier vektlegging av by- og tettstedsnære og landfaste områder og tiltak. Disse medlemmer synes det er positivt at Regjeringen foreslår å øke satsingen på tilrettelegging, drift og skjøtsel av arealer, men vil også påpeke at det er et misforhold mellom denne innsatsen og innsatsen innen konkrete tiltak innen aktiviteter.

Vernede vassdrag

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag (RPRVV) av 10. november 1994 skal legges til grunn for planlegging etter plan- og bygningsloven langs vernede vassdrag. Retningslinjenes virkeområde er i hovedsak langs vassdraget, men også andre deler av nedbørfeltet er omfattet, dersom det er faglig dokumentert at områdene har betydning for verneverdiene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader i Innst. S. nr. 116 (2004-2005):

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av å legge til rette for lokal næringsutvikling, og i utmarksområder særlig basert på egne naturressurser. Når det i dagens rikspolitiske retningslinjer i pkt. 3 er gitt anvisning på at det ved forvaltningen av de vernede vassdrag må "særlig legges vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø", rekker denne målangivelsen langt utover vassdragsvernet. Mange berørte lokalsamfunn oppfatter verneplanen som et generelt arealvern. Disse medlemmer mener man må sikre at restriksjoner som følger med verneplanen ikke praktiseres slik at det gripes sterkere inn i det lokale arealplanarbeidet enn nasjonale hensyn skulle tilsi. Disse medlemmer mener det bør vises stor respekt for det lokale selvstyre og lokal arealforvaltning. Disse medlemmer ønsker derfor å jobbe for at rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag bør gjennomgås på nytt med klarere presisering i forhold til vernets hensikt."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Innst. S. nr. 116 (2004-2005), der et flertall i energi- og miljøkomiteen bestående av alle partier, unntatt Fremskrittspartiet, uttalte følgende:

"Flertallet vil understreke at de gjeldende bestemmelsene ikke skal tolkes som et arealvern på 100 meters bredde langs sidene av vernede vassdrag. Flertallet vil fremheve og presisere at det er kommunene som skal utarbeide planer for forvaltningen langs vassdragene, og de rikspolitiske retningslinjene legges til grunn. Likevel skal det være rom for lokale tilpasninger, så lenge dokumenterte verneverdier direkte knyttet til vassdraget ivaretas, og viser til at RPRVV omtaler et belte på inntil 100 m, avhengig av topografi og verneverdier.

Flertallet er innforstått med at vår topografi i store deler av landet er slik at det mest utnyttbare arealet ligger i dalførene og langs vassdragene, og dette gjelder ikke bare ved de større vassdragsstrengene. Flertallet er opptatt av å legge til rette for lokal næringsutvikling, og i utmarksområder særlig basert på egne naturressurser. Flertallet har forståelse for at det i mange berørte lokalsamfunn oppfattes som et generelt arealvern at praktiseringen av slike restriksjoner for arealplanleggingen griper sterkere inn i det lokale arealplanarbeidet enn nasjonale hensyn skulle tilsi."

Bevaring av naturens mangfold og friluftsliv

Skogvern

Komiteen har merket seg at nærmere 500 skogeiere til sammen så langt har tilbudt frivillig vern av 90 områder med et totalareal på 350 000 dekar. De naturfaglige registreringene viser også at områdene generelt sett holder tilfredsstillende verne kvalitet.

Komiteen er enig i at det bør gjennomføres en evaluering av skogvernarbeidet i 2009. I tillegg til en vurdering av vernekvalitet, forutsettes det at evalueringen også omfatter en vurdering av verneprosessen

med hensyn til konfliktnivå, saksbehandlingstid og saksomkostninger ved vern av skog.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker også at en slik evaluering setter søkelys på de økonomiske, sysselsettingsmessige og sosiologiske konsekvenser av vern.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, er enig i Regjeringens satsing på frivillig vern som arbeidsmåte. Resultatene av dette arbeidet synes lovende.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Soria Moria-erklæringens mål om å øke barskogvernet slik at det biologiske mangfoldet ivaretas. Vern skal så langt som mulig baseres på ordningen med frivillig vern. Ved myndighetsbasert vern skal makebytte mellom privat skog og statsgrunn brukes aktivt.

Dette flertallet vil understreke at Norge gjennom internasjonale avtaler har forpliktet seg til å stanse tapet av naturmangfold innen 2010. Dette flertallet merker seg at Regjeringen har sluttført saken om vern av Trillemarka Rollagsfjell i Buskerud fylke. Vedtaket om vern av 147 km² er historisk. Trillemarka naturreservat er det største sammenhengende vernede skogsområde så langt i Norge. Dette flertallet ser det som ett viktig skritt i retning av å nå våre målsettinger innenfor dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er uenig i Regjeringens vedtak om å verne 147 km² i Trillemarka. Disse medlemmer viser til at grunneierne og lokalpolitikere i de berørte kommuner la ned et stort arbeid i et forslag om frivillig vern av 99 km². Dette forslaget ivaretok på en tilfredsstillende måte alle de viktigste naturartene i området. Disse medlemmer synes det er synd at Regjeringen valgte å se bort fra dette og i stedet gjennomførte et tvangsvern på 147 km². Disse medlemmer er bekymret for den signaleffekten dette kan ha overfor grunneiere og lokalsamfunn i fremtidige verneprosesser.

Disse medlemmer viser til at Stortinget stadig vekker uttaler at man bør søke å redusere konfliktgrunnlaget i vernesaker. Disse medlemmer tror ikke det oppnås ved å overkjøre frivillig initiativ, grunneiere og lokaldemokratiet.

Disse medlemmer deler oppfatningen til Senterpartiets leder Åslaug Haga, som til Aftenpos-

ten 7. september 2007 uttalte om det lokale forslaget til frivillig vern i Trillemarka:

"Dette er en historisk mulighet til å få Norges største naturvernområde på plass uten konflikter. Det er et stort tilbud til norske myndigheter."

Disse medlemmer har også merket seg uttalen fra Senterpartiets stortingsrepresentant og leder av næringskomiteen Ola Borten Moe i Natio- nen 9. januar 2008, når det gjelder Regjeringens vedtak om Trillemarka, der han sier at:

"Vedtaket vil gjøre det tyngre å nå målene om å stoppe tap av biologisk mangfold innen 2010, fordi det vil gjøre det tyngre å kjøre verneprosesser i fremtiden."

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at nær halvparten av de rundt 3 000 artene som i dag er oppført på den nasjonale rødlista over truede arter, lever i skog, og mange av disse artene er avhengige av forholdsvis gammel og tilnærmet inngrepsfri naturskog.

Flertallet mener vern av skog må styrkes, da det i dag er få urørte skogsområder og lite naturskog igjen i Norge. Flertallet peker samtidig på at det i forbindelse med økt vern av skog er viktig å redusere konfliktnivået i naturforvaltningsarbeidet.

Flertallet ønsker å redusere konfliktene knyttet til vern, samtidig som den faglige kvaliteten i vernearbeidet opprettholdes. Flertallet vil derfor videreføre konfliktreduserende tiltak, øke bruken av statens skoger til vern og fortsette arbeidet med frivillig vern og anvendelse av fleksible makeskifteordninger.

Flertallet mener at frivillig vern må være en viktig strategi for å redusere konfliktnivået i skogvernet. Gjennom frivillig vern kan en oppnå økt vern av verdifull skog og bevare biologisk mangfold, samtidig som konflikter med lokalsamfunn og berørte grunneiere minimeres.

Flertallet mener at skal man videreføre arbeidet med frivillig vern av skog, er det viktig at det settes av tilstrekkelige midler til å kompensere grunneiere som stiller sin eiendom til disposisjon for frivillig vern av skog.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at frivillig vern var en viktig strategi i arbeidet med økt skogvern under regjeringen Bondevik II.

Disse medlemmer er derfor bekymret over at Regjeringen og regjeringspartiene har lagt opp til en betydelig reell reduksjon i bevilgningene til skogvern for inneværende år. En slik reduksjon kan føre til at det viktige arbeidet med frivillig vern av skog stanser opp.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har satt seg et mål i tråd med Stortingets vedtak om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i sitt budsjettforslag for 2008 foreslo en reduksjon av bevilgningene til skogvern med 18 mill. kroner i inneværende år i forhold til i fjor. Disse medlemmer har også merket seg at regjeringspartiene, på toppen av det allerede foreslåtte kuttet i Regjeringens budsjettforslag, reduserte bevilgningene til nytt skogvern med ytterligere 6,9 mill. kroner. Dette vil ytterligere svekke arbeidet med økt frivillig vern av skog, og redusere mulighetene for å nå Stortingets og Regjeringens egen målsetting om å stanse tap av biologisk mangfold innen 2010.

Disse medlemmer vil peke på at regjeringspartienes sammenhengende nedprioritering av skogvernet bidrar kontraproduktivt i forhold til de målene man har satt seg.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2009 legge opp til en betydelig opptrapping av innsatsen innen skogvernet."

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre er tilfreds med at Regjeringen har konkludert på et opplegg om vern av Trillemarka som vil omfatte en rekke rødlistearter.

Disse medlemmer vil videre påpeke at Regjeringen, i tillegg til å ha svekket arbeidet med skogvern over flere år, også har gjeninnført ordningen med skattefordel til bygging av skogsbilveger over Skogfondordningen. Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) har karakterisert dette tiltaket som et tiltak som "med kirurgisk presisjon, bidrar til å forringe det biologiske mangfoldet".

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil for øvrig gi uttrykk for sterk misnøye med regjeringspartienes behandling av vernesaken, ved at saken om lokalisering av Veterinærhøyskolen ble blandet inn i en intern hestehandel mellom regjeringspartiene for å gjennomføre et utvidet vernevedtak om Trillemarka.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at tidligere landbruksminister Lars Sponheim i 2003 endret Skogfondordningen, slik at det ikke lenger ble gitt skattefordel (dvs. subsidier) til bygging av skogsbilveier. Dette var begrunnet ut fra hensynet til miljøet. Når Regjeringen nå har gjeninnført mulighet til nybygging av skogsvei innenfor Skogfondordningen, tilsier det i realiteten en skattefordel til investere-

ringer i det som i mange tilfeller er betydelige inngrep i miljøet. Som eneste parti gikk Venstre mot en slik miljøfiendtlig politikk i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2007.

Vern og bærekraftig bruk

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at mangfold av livsformer er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet naturlig over lang tid og gjennom kulturpåvirkning. Disse medlemmer mener at det er en viktig oppgave å ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner. Dette gjøres best gjennom en kombinasjon av vern og bærekraftig bruk.

Disse medlemmer peker på at dersom vi skal sikre det biologiske mangfoldet, må vi også sikre områdene der artene lever. Det er derfor etter disse medlemmers mening fortsatt behov for å verne områder med uberørt natur gjennom opprettelse av naturreservat, nasjonalparker og landskapsvernområder. Disse medlemmer viser til at Norge dessuten er forpliktet av internasjonale avtaler, som konvensjonen om biologisk mangfold, til å verne viktige arealer. Disse medlemmer viser til at vernede områder i dag utgjør omlag 12 pst. av norsk areal. Dette er om lag på europeisk gjennomsnitt.

Disse medlemmer viser til at under regjeringen Bondevik II ble det tatt initiativ til å verne viktige naturområder av stor verdi for kommende generasjoner. Blant annet fikk vi verdens første verneområde for kaldtvannskorallrev, det var en betydelig satsing på frivillig barskogvern, våtmarker ble tatt vare på, og ikke minst ble det opprettet en rekke nye nasjonalparker. Disse medlemmer viser til at ved regjeringsskiftet 2005 var 12,35 pst. av det norske fastlandsarealet tatt vare på etter naturvernloven, mot 7,6 pst. da regjeringen Bondevik II overtok. Om lag 350 nye verneområder ble opprettet, og 277 verneområder ble utvidet. Disse medlemmer har merket seg at vernearealet øke med omlag 50 pst. i denne perioden. Aldri har så mye natur blitt vernet for ettertiden på så kort tid som av regjeringen Bondevik II.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Bondevik II etablerte åtte nye nasjonalparker. I tillegg til å ta vare på uberørt natur og biologisk mangfold, er nasjonalparker "honingkrukker" for reiselivet. Det er ingen tvil om at listing på UNESCOs verdensarvliste av Geirangerfjorden, Nærøyfjorden og Vega, som følge av vernevedtak, har ført til økt interesse for disse områdene fra turister fra inn- og utland.

Inngrepsfrie naturområder

Komiteen viser til at Regjeringen varsler en gjennomgang av regelverket for tilskudd til bygging av skogsveger, og at hensynet til inngrepsfrie naturområder i denne forbindelse vil bli vurdert i forhold til skogbrukets behov for vegbygging.

Komiteen viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 8 (2006-2007), der en samlet komité bl.a. peker på at det vil være naturlig å vurdere om tilskudsregelverket bør samordnes med Levende Skogs krav - om at veibygging skal søkes unngått i "større sammenhengende skogarealer som har spesielle verdier for miljøvern og friluftsliv i kraft av lite omfang av tekniske inngrep".

Komiteen er enig i behovet for en slik gjennomgang før det eventuelt gjøres endringer i regelverket.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at definisjonene av inngrepsfrie og villmarkspregede områder kun baserer seg på horisontal avstand til moderne tekniske inngrep som jernbanelinjer, bil- og traktorveier og inngrep i forbindelse med produksjon og distribusjon av vannkraft.

Disse medlemmer vil også peke på at definisjonene ble utviklet som indikatorer for å beskrive en utvikling, men at de nå synes å bli tatt i bruk som forvaltningsverktøy. I og med at inngrepsfrie områder med tilhørende buffersoner omfatter hele 70 pst. av landarealet, kan dette få store konsekvenser for mulighetene til å utnytte Norges naturressurser.

Disse medlemmer mener derfor at det bør settes ned en bredt sammensatt gruppe for å få vurdert om disse definisjonene er egnet til å beskrive hvor mye uberørt natur og villmark det er i Norge, hvordan mengden av slik natur har utviklet seg over tid, om definisjonene fanger opp områder som er viktige for friluftsliv og biologisk mangfold, og om de egner seg som forvaltningsverktøy.

Disse medlemmer vil peke på at tradisjonelle tiltak som representerer større inngrep i naturen enn småkraftproduksjon og bygging av landbruksveier, som for eksempel oppdyrking, bebyggelse og gruvedrift, ikke er tyngre tekniske inngrep etter definisjonen. Disse medlemmer mener at definisjonen bør endres, slik at den kun omfatter reelt sett tyngre inngrep. Dette tilsier at bl.a. småkraftverk og landbruksveier ikke bør omfattes av definisjonen.

Disse medlemmer mener dessuten at slike definisjoner ikke ukritisk og skjematisk kan brukes som beslutningsgrunnlag ved vurdering av om tiltak skal kunne gjennomføres. Det må i hver enkelt sak foretas en avveining mellom nytten av tiltaket og de konkrete miljømessige konsekvensene.

På dette grunnlag fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fjerne småkraftverk og rene skogsbilveier fra definisjonen "tyngre tekniske inngrep" når måleparameteren "inngrepsfri natur" måles."

Komiteens medlemmer fra Høyre har merket seg at villmarkspregete områder i 2003 utgjorde 11,7 pst. av Norges landareal, ekskl. Svalbard og Jan Mayen. Denne andelen har holdt seg relativt stabil de senere år. I 1988 var den tilsvarende andelen 12,2 pst. Den tidligere dramatiske nedgang i villmarkspregete områder, fra 48 pst. rundt 1900 til omlag 12 pst. i dag, ser derfor ut til å ha stanset.

Disse medlemmer viser til at andelen inngrepsfrie områder av Norges landareal, ekskl. Svalbard og Jan Mayen, var ca. 45 pst. i 2003. Nesten halvparten av Norges areal, ekskl. Svalbard og Jan Mayen, er derfor inngrepsfri natur. Inkluderes landarealet rundt inngrepsfrie områder som berøres gjennom at det ikke kan igangsettes tyngre teknisk inngrep i et belte på 1 km "rundt" inngrepsfrie områder uten at grensen for inngrepsfrie områder flyttes, berøres om lag 68 pst. av det norske landarealet.

Villaks

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at stortingsflertallet har økt den økonomiske satsingen på bevaring av villaksen. Villaksen er under press fra en rekke forhold, men det er bred enighet både i fagmiljøet og i det politiske miljøet at den eneste trusselen som har potensial til å utradere en stor del av de norske villaksstammene, er lakseparasitten gyrodactylus salaris.

Disse medlemmer har notert seg at kostnadene ved å bekjempe gyro har gått dramatisk opp etter at hovedbekjempelsesmiddelet gikk fra å være plantegiften rotenon til at det i dag brukes sur aluminium. Disse medlemmer mener at en fortsatt forskning på bruk av aluminium til bekjempelse av gyro kan være fornuftig. Men disse medlemmer har også notert seg at det foreløpig ikke har blitt friskmeldt en eneste elv etter aluminumsbehandling. Disse medlemmer mener at Miljøverndepartementet med fordel kunne vurdere å bruke rotenon som hovedbekjempelsesmiddel i de større vassdragene, som for eksempel Vefsna, mens man burde vur-

dere å bruke aluminium i de mindre vassdragene i Romsdalsregionen.

Disse medlemmer viser for øvrig til rapport nr. 146 fra Laboratorium for ferskvannøkologi og innlandsfiske i Bergen. Denne rapporten sier blant annet at:

"Vårbehandling med rotenon i 1997 indikerer imidlertid at 14 dagers aluminiumsbehandling er en kraftigere belastning på bunndyrssamfunnet enn en behandling med rotenon."

og

"... det kan se ut som om behandlingene med aluminium har hatt større negativ effekt på bunndyrene enn det behandlingene med rotenon hadde."

Rovdyr

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til rovdryrforliket som ble vedtatt i Stortinget våren 2004.

Flertallet mener vi har et ansvar for å forvalte naturen på en best mulig måte. Bevaring av artsmangfoldet er i denne sammenhengen en stor utfordring.

Flertallet viser til at Bern-konvensjonen ble undertegnet i 1979, og ratifisert av Norge i 1986. Allerede tidlig på 1970-tallet ble alle rovviltartene, herunder ulv, fredet i Norge, uavhengig av internasjonale miljøkonvensjoner. Flertallet viser derfor til at Norge etter Bern-konvensjonen har en forpliktelse til å sikre overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur.

Flertallet ser samtidig at bestandsestimater er en kilde til konflikt, fordi det kan oppstå uenighet mellom berørte parter på den ene siden, og forvaltning og forskning på den andre.

Flertallet viser til at denne situasjonen betinger presise overvåkingsdata og gode bestandsoversikter. Flertallet understreker derfor at god kvalitet på overvåkingen og økt lokal medvirkning er den beste måten å redusere konfliktnivået - bl.a. ved å sikre en mest mulig felles virkelighetsforståelse. Eksempel på dette er utvikling av dna-analyse i overvåkingen, som gjøres i tett samarbeid med våre nabo-land.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at de vedtatte bestandsmålene for rovdryr ikke er oppnådd.

Oppdaterte bestandstall for rovvilt pr. 8. januar 2008. Endringer i forhold til St.meld. nr. 26 (2006-2007) er markert med fet tekst. Kilde: Miljøverndepartementet

Bjørn			Ulv			Jerv			Gaupe		
Mål	Bestand	Diff	Mål	Bestand	Diff	Mål	Bestand	Diff	Mål	Bestand	Diff
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	13	1
0	0	0	0	0	0	4	6	2	5	6	1
0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	7	1
3	0	-3	3	1	-2	5	6	1	10	10	0
4	1	-3	0	0	0	10	13	3	12	15	3
2	0	-2	0	0	0	10	12	2	10	6	-4
6	2	-4	0	0	0	10	19	9	10	7	-3

Disse medlemmer peker på at antall beitedyr tatt av rovdyr er høyt. Årsaken er stadig økende bestander av rovdyr, særlig i grensefylkene og i Oppland og Sogn og Fjordane.

Disse medlemmer viser til at Bern-konvensjonen pålegger Norge å sikre overlevelsen av alle fire store rovdyrarter i Norge. Disse medlemmer har notert seg at det i fagmiljøene er noe uenighet om hvorvidt denne forpliktelsen dreier seg om å bidra til artenes overlevelse, eller om å opprettholde artene på norsk territorium også når den norske delen av bestanden er en forsvinnende liten del av den totale bestanden, slik tilfellet er for bjørn og ulv. Disse medlemmer finner det også noe underlig at kravet fra Bern-konvensjonen anses oppfylt med tre ynglinger av ulv, men det settes krav om femten dokumenterte ynglinger av bjørn for at det samme målet skal anses innfridd.

Disse medlemmer har merket seg at det pågår en debatt om Mattilsynets rett til å pålegge beitenæringen diverse tiltak, som beitenekt, tidlignsanking og inngjerding, for å redusere rovdyrtapene. Disse medlemmer vil understreke at beitenekt og veldig tidlig innsanking kun må brukes unntaksvis og i akutte tilfeller. Disse medlemmer mener at det er viktig å ta dyreetiske hensyn, og tar til etterretning at dette er Mattilsynets ansvar. Men de virkemidlene Mattilsynet i dag besitter er for ensidige, og burde vært supplert med retten til å gi fellingstillatelse på skadegjørende rovdyr.

Disse medlemmer er også av den oppfatning at bestandsmålene for jerv er satt for høyt, og vil understreke viktigheten av at bestanden i det minste ikke blir høyere enn bestandsmålet.

Disse medlemmer viser til at Stortinget i "Rovdyrforliket" fra 2003 har vedtatt å opprettholde utmarksbeite i alle deler av landet, med unntak av deler av Forvaltningsområdet for ulv i Hedmark, Østfold, Akershus og Oslo.

Disse medlemmer har merket seg at det i Soria Moria-erklæringen kommer til uttrykk at livskvaliteten til befolkningen i rovdyrutsatte områder skal vektlegges i forvaltningen av norsk rovdyrpolitikk.

Disse medlemmer viser til at det allerede i dag ikke er mulig å opprettholde utmarksbeite over alt fordi rovdyrpresset mange steder er for høyt.

Disse medlemmer har også lagt merke til at det i januar 2008 ble fremlagt en større undersøkelse i regi av HUNT (Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag), som dokumenterer at befolkningen i de mest rovdyrutsatte områdene opplever forverret livskvalitet, til tross for at bestandene er langt under bestandsmålene.

Disse medlemmer peker på at det tilsynelatende er misforhold mellom de ulike målene i rovdyrpolitikken.

Disse medlemmer mener at å legge ynglingstall til grunn for bestandsmål og tellinger er uheldig, da dette ikke gir et reelt bilde av antall rovdyr i landet. I tillegg er det en utfordring at særlig bjørn og ulv vandrer frem og tilbake over grensen til Sverige.

Disse medlemmer mener det vil være fornuftig å foreta en ny vurdering av bestandsmålene, og legge individbaserte - ikke ynglingsbaserte - tall til grunn.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har varslet en endring i viltloven § 11 om nødverge. Når det er kjent at det primært er ulv og bjørn som forårsaker potensielle nødvergesituasjoner, finner disse medlemmer det noe paradoksalt at disse artene er varslet å skulle bli holdt utenfor i en ny nødvergebestemmelse. Å bli utsatt for en nødvergesituasjon hvor ens hund, husdyr eller innmark blir truet av bjørn er i seg selv en stor belastning, og en må antas å være i en meget stressende situasjon. At vedkommende dyre- eller grunneier så skal sjekke om bestandsmålene er oppfylt i sin region før han

forsvarer sin eiendom, må anses som en unødvendig tilleggsbelastning.

Disse medlemmer viser også til at tap av jakthund til ulv i Østfold og Akershus var en viktig begrunnelse for at debatten om behovet for ny nødvergeparagraf kom opp. Nå varsler altså Regjeringen at ulv vil bli holdt fullstendig utenfor, noe som må anses for å være et løftebrudd fra Regjeringen.

På dette grunnlag fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen inkludere alle store rovdyrarter, samt forsvar av hund og egen innmark, i utformingen av ny § 11 i viltloven, og legge frem sak om dette for Stortinget, slik at loven kan tre i kraft før 10. september 2008."

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en landsomfattende vurdering av hvordan dagens rovdyrpolitikk påvirker livskvaliteten til befolkningen i utmarksutsatte kommuner."

"Stortinget ber Regjeringen revurdere og redusere bestandsmålet for bjørn og legge frem sak om dette for Stortinget senest våren 2009."

"Stortinget ber Regjeringen senest våren 2009 legge frem sak for Stortinget om å innføre individbaserte bestandsmål til erstatning for de ynglingsbaserte bestandsmålene man har i dag."

"Stortinget ber Regjeringen oppheve forvaltningsområdet for ulv."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om de nødvendige lovendringer som skal til, for å gi Mattilsynet tilgang på fellingstillatelser som virkemiddel for å redusere dyrelidelser hos bufe."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Stortingets behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004), der de daværende regjeringspartiene Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre inngikk et forlik med Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti om rovviltforvaltningen. Disse medlemmer legger dette forliket til grunn for sin rovviltpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti har merket seg at etter at rovviltforliket ble inngått, har bestanden av ulv i Sverige økt betydelig, og viser her til brev fra miljøvernministeren til energi- og miljøkomiteen, datert

7. april 2006. Det må antas at den betydelige økningen i den svenske ulvbestanden etter hvert kan føre til en tilsvarende økning også i den norsk/svenske grensebestanden.

Selv om grenseflokkene etter rovviltforliket ikke skal inngå i det nasjonale bestandsmålet for ulv, mener disse medlemmer at målsettingen med et nasjonalt bestandsmål og lokal forvaltning av rovviltbestanden blir svekket, dersom det er de norsk/svenske grenseflokkene som utgjør mesteparten av ulvbestanden i Norge, og ikke det nasjonale bestandsmålet. Det vil innebære at størstedelen av ulvbestanden i Norge vil være utenfor nasjonal forvaltning. Disse medlemmer mener at i så fall vil en viktig forutsetning ved inngåelse av rovviltforliket være endret. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til tiltak, dersom grensebestandene av ulv med Sverige overstiger bestandstallet på det tidspunkt rovviltforliket ble inngått.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen på egnet måte fremme forslag til tiltak, dersom grensebestanden av ulv med Sverige overstiger bestandstallet eller at belastningen er mer konsentrert enn på det tidspunkt rovviltforliket i Stortinget ble inngått."

Disse medlemmer viser til at de rekordstore rovviltbestandene enkelte steder i landet til tider medfører høyt konfliktnivå mellom ønskene hos lokalbefolkningen og lokaldemokratiet på den ene siden og myndigheter og naturvernorganisasjoner på den andre.

Disse medlemmer ønsker å påpeke nødvendigheten av viktige funksjoner for å øke trygghet i forbindelse med jakt, og i andre situasjoner når rovvilt blir for nærgående. At det i deler av Østfold, Akershus og Hedmark til dels er helt slutt med jakt med hund, må anses som en trussel mot livskvaliteten til de som tidligere har utøvd slik jakt i de nevnte områdene.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har varslet en endring i viltlovens § 11 om nødverge. Disse medlemmer mener en slik ny nødvergebestemmelse må omfatte alle de store rovviltartene her i landet. Disse medlemmer mener at denne endringen bør komme innen neste jakt sesong.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring av § 11 i viltloven, nødvergeparagrafen, i tide for at lovens ikrafttredelse kommer før eller sammenfaller med 1. mai 2008."

Handlingsplaner for truede arter

Komiteen vil vise til at den norske rødlista omfatter 3 800 arter.

Komiteen vil peke på at det er viktig å bruke rødlista som grunnlag for å klargjøre hvilke arter som er ansvarsarter for Norge eller som det av andre grunner er viktig å prioritere.

Komiteen er enig i Regjeringens satsing på å utarbeide, iverksette og følge opp handlingsplaner for slike utvalgte truede arter. I disse handlingsplanene legges det opp til å se tiltak hos myndighetene og i privat sektor i sammenheng. I stedet for å skape konflikt vil denne arbeidsmåten skape motivasjon blant grunneiere og andre for å gjennomføre tiltak som bevarer eller utvikler leveområder for de aktuelle artene.

Komiteen mener at arbeidet med handlingsplaner for utvalgte arter bør gis høy prioritet i arbeidet med å sikre det biologiske mangfoldet i Norge. Komiteen vil i den forbindelse vise til at det i Sverige tas sikte på å ha utarbeidet over 200 slike handlingsplaner innen 2010.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, viser til at introduserte arter er en økende trussel, og at Regjeringen har som mål å redusere spredningen av fremmede organismer.

Flertallet viser til St.meld. nr. 40 (2006-2007) Forvaltning av kongekrabbe. Ved innføring av en nordlig grense for kommersielt område er det ikke grunn til å tro at fri fangst alene vil kunne få noen større effekt i nordlige havområder enn i kystnære områder vest for 26°Ø. Et regime med fri fangst må derfor suppleres med ett eller flere virkemidler som bidrar til en høyere fangstinnsetning enn det som kommersiell fangstverdi gir grunnlag for. Såkalt "skuddpremie" benyttes som virkemiddel for å sikre uttak fra bestander hvor det av ulike årsaker ikke i seg selv er regningssvarende å drive fangst. Flertallet viser til at Regjeringen vurderer en slik ordning for desimeringsfangst av kongekrabbe utenfor avgrenset område for kommersiell fangst.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet legger til grunn at etableringen av en ordning med "skuddpremie" er en nødvendig forutsetning for å lykkes med å stoppe videre spredning av kongekrabbe.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig å jobbe målrettet og at det er viktig med handlingsplaner for truede arter, men at disse ikke skal komme i stedet for handling på områder vi vet det kreves økt innsats.

Disse medlemmer vil påpeke at Regjeringen har sluttet seg til Stortingets mål om å redusere tapet av biologisk mangfold innen 2010. Til tross for dette svekker Regjeringen innsatsen på viktige områder i dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet oppfatter at faren for tap av biologisk mangfold først og fremst er knyttet til endringer i driftsformer i jordbruket, forurensning og enkeltarter så som fjellrev. I stor grad krever dette aktive tiltak og skjøtsel av aktuelle leveområder for artene.

Disse medlemmer viser til at på den norske rødlista inngår både arter som er naturlig sjeldne og arter som vil ha reelle problemer med å overleve i norsk natur, dersom det ikke blir satt i verk målrettede tiltak. Lista er således lite egnet for den praktiske forvaltningen.

Bevaring og bruk av kulturminner

Komiteen understreker at kulturminner er en felles samfunnsverdi. Kulturminner og kulturmiljøer representerer viktige kilder til kunnskap og opplevelser, og er viktige som en del av samfunnets kollektive hukommelse. Komiteen vil videre påpeke viktigheten av at arbeidet med kulturminner og kulturmiljøer forankres i kommuner og lokalsamfunn.

Komiteen viser til at et samlet storting sluttet seg til nasjonale mål for kulturminnepolitikken frem mot 2020, ved behandling av St.meld. nr. 16 (2004-2005). Målsettingene var å sikre og istandsette kulturminner, samt redusere tap av kulturminner til et minimum.

Komiteen slutter seg til Regjeringens ambisjon om i størst mulig grad å legge til rette for å gjøre kulturminnene til aktive elementer i lokalsamfunnene.

Komiteen vil trekke frem at et mangfold av kulturminner og kulturmiljøer best ivaretas gjennom et samspill mellom private, det offentlige og frivillig sektor, og mener det er positivt at Regjeringen vil legge til rette for et godt samspill mellom disse aktørene. Komiteen viser til at lokalsamfunn som har tatt i bruk kulturminner og kulturarv på en positiv måte, har opplevd dette som et konkurransefortrinn i forhold til etablering av virksomheter, valg av bosted, utvikling av reiseliv mv.

Komiteen ser positivt på at kulturminnedatabasen Askeladden gjøres tilgjengelig for publikum, slik at folk flest kan få lærdom, kjennskap og oversikt over Norges totale kulturminner.

Komiteen vil peke på at det i 2009 er kulturminneår. Kulturminneåret skal være et kampanjeår som skal skape bredt engasjement og økt interesse og oppmerksomhet rundt kulturarven. Kampanjeåret vil aktivisere frivillig sektor i bred forstand, og Norges

kulturvernforbund vil ha en viktig og sentral rolle i gjennomføring av kulturminneåret.

Komiteen viser videre til stortingsmeldingen om kulturminner som ble vedtatt i 2005, og opprettelsen av Verdiskapingsprogrammet for kulturminner. Komiteen vil understreke at avsetningene til kulturminnefondet må økes dersom det skal være i tråd med løftene fra Stortinget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er kjent med Stortingets forutsetninger ved behandlingen av Kulturminnemeldingen - at fondskapitalen skulle trappes opp til 1,4 mrd. kroner i inneværende stortingsperiode. Flertallet mener det derfor er viktig å slå fast at fondskapitalen må økes med 400 mill. kroner i kommende budsjettprosesser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er bekymret over at uerstattelige kulturminner er i ferd med å gå tapt og imøteser fremleggelsen av en stortingsmelding om hvordan dette kan forhindres.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at hovedtrekkene for kulturminnepolitikken ble trukket opp i St.meld. nr. 16 (2004-2005) Leve med kulturminner og Innst. S. nr. 227 (2004-2005).

Disse medlemmer vil understreke behovet for at Regjeringen følger opp Stortingets intensjoner. I "Leve med kulturminner" varslet regjeringen Bondevik II en opptrapping av kulturminnefondet, og disse medlemmer viser til stortingsvedtak nr. 428, 8. juni 2005, der Regjeringen oppfordres til å gjennomføre en opptrapping av fondskapitalen i Norsk Kulturminnefond, slik at den når 1,4 mrd. kroner i løpet av 2009. Disse medlemmer viser til at fondskapitalen i 2007 er på 1 mrd. kroner, og at Regjeringen ikke foreslår noen økning av fondskapitalen i budsjettet for 2008. Fondet har mottatt 565 søknader på til sammen 192 mill. kroner i 2007. Fondet har hittil i år innvilget 92 søknader på til sammen 15 mill. kroner.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2009 følge opp Stortingets vedtak om å øke kapitalen i Norsk Kulturminnefond til 1,4 mrd. kroner."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-

parti og Venstre vil peke på at en svært stor del av landets bygninger som er vernet i medhold av kulturminneloven, er i privat eie. Disse medlemmer viser til Regjeringens arbeid med en plan for at alle fredete bygninger i privat eie skal være satt i stand til ordinært vedlikeholds nivå innen 2020. Disse medlemmer vil peke på at en gjeninnføring av fradragsberettigelse for pliktig vedlikehold av vernede bygninger i privat eie, vil være et fornuftig virkemiddel for å oppnå dette målet.

Disse medlemmer frykter også at til dels høye kostnader tilknyttet arkeologiske utgravinger i tilfeller hvor det gjøres funn av fornminner, gjør at fornminner ikke blir innrapportert.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å gjeninnføre fradragsberettigelse for pliktig vedlikehold av vernede bygninger og legge frem sak om dette for Stortinget i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2009."

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å utvide ordningen med støtte til arkeologiske utgravinger ved mindre private tiltak til også å gjelde næringsdrivende."

Disse medlemmer ser det som overordnet viktig å sikre landets kulturminner mot brann. Det er i denne sammenheng viktig med en forsterket innsats når det gjelder brannsikring av viktige kulturminner. Disse medlemmer vil særlig understreke viktigheten av forebyggende brannsikring av stavkirkene.

Disse medlemmer mener bruk av skatte- og avgiftsincentiver kan være et effektivt virkemiddel for å stimulere private til godt kulturminnevern. Disse medlemmer mener Regjeringen snarest bør foreta en gjennomgang og vurdering av denne typen incentivordninger i kulturminnepolitikken.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil sikre fornminner og kulturminner for fremtidige generasjoner gjennom et sterkt kulturminnevern. Disse medlemmer peker på at bruk av kulturminner, også gjennom næringsvirksomhet, kan hindre forfall. Bruk og vern av kulturminner bør derfor kombineres.

Disse medlemmer mener at arbeidet med fredning bør bygge opp under eiernes og brukernes motivasjon til å ta vare på og bruke kulturarven. Disse medlemmer mener at Regjeringen bør utvikle de statlige virkemidlene slik at eierne fortsatt kan ta ansvar for egne kulturminner gjennom bruk. Eiene av kulturminner som får bruksverdien redusert som følge av vern, bør kompenseres økonomisk.

Disse medlemmer mener at kulturminneloven må gi rom for individuelle hensyn.

Disse medlemmer vil innføre frister for gjennomføring av fredningstiltak og bestemmelser som sikrer eierne tidlig og reell medvirkning og innflytelse i fredningsprosesser. Disse medlemmer mener at det må innføres krav om utredning av administrative og økonomiske konsekvenser av fredningsforslag og krav om oppfølging overfor eiere etter fredningsvedtak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Riksantikvarens arbeid med å sette i stand fredete og fredningsverdige kulturminner, som vil bli gjennomført gjennom ti bevaringsprogrammer. Disse medlemmer vil gjerne trekke frem tre av disse bevaringsprogrammene:

- tilrettelegging for at private eiere av fredede kulturminner får bedre betingelser,
- økt fokus på bevaring av stavkirkene, og
- økt fokus på fartøyvern.

Disse medlemmer mener at dette er tre områder som er særlig viktige for ivaretagelse av norsk kulturarv.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre kan ikke se at Regjeringen har avsatt tilstrekkelige prosjektmidler til kulturminneåret 2009, noe disse medlemmer finner svært underlig. Disse medlemmer mener at Regjeringen ved departementet bør engasjere seg aktivt i denne markeringen, fremfor å bare bevilge midler over for eksempel Riksantikvarens budsjettkapittel.

Komiteens medlem fra Venstre vil vise til Venstres alternative statsbudsjett, hvor Venstre foreslo å bevilge 4 mill. kroner for å forsterke forbedelsene til markeringsåret i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2008.

Rent hav og vann og et giftfritt samfunn

Komiteen viser til at det skal gjennomføres en mer helhetlig og økosystembasert forvaltning av ferskvann, grunnvann og kystvann i Norge, hvor målet er å beskytte, og om nødvendig forbedre, tilstanden i ferskvann og kystnære områder. Norge er spesielt heldig stilt med mange gode drikkevannskilder, noe som har gjort at de aller fleste nordmenn har tilgang på drikkevann fra egen kran. Drikkevannskildene er delvis underjordiske reservoarer, men vi har også svært mange gode overflatekilder som brukes som drikkevannskilder.

Komiteen vil peke på at å sikre befolkningen rent drikkevann også i fremtiden bør ha et særskilt fokus fra miljømyndighetenes side.

Komiteen viser til at nye nasjonale resultatmål for overgjødning er et riktig virkemiddel for å sikre en tilfredsstillende vannkvalitet i god økologisk tilstand for ferskvannsforkomstene.

Komiteen viser til at Regjeringen vil videreføre arbeidet med en styrket, helhetlig forvaltning av våre hav- og kystområder og ferskvannsforkomster basert på en økosystemtilnærming, og utarbeide en helhetlig forvaltningsplan for Norskehavet, som skal presenteres i en stortingsmelding i 2009.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på at for å nå målene for overgjødning er det avgjørende at sektorene tar ansvar for å redusere tilførslene av nærings-salter til hav og ferskvann, herunder utslipp fra landbruk og akvakultur. Sektorene har i denne sammenhengen også ansvar for å kartlegge og overvåke sitt eget bidrag til påvirkning av miljøet og dokumentere effekten av gjennomførte tiltak mot forurensning.

Petroleumsvirksomhet. Oljevern

Komiteen viser til at nullutslippsmålet for petroleumsvirksomheten innebærer at det som hovedregel ikke skal slippes ut olje og miljøfarlige kjemikalier til sjø - både for tilsatte og naturlig forekommende miljøfarlige kjemiske stoffer. Komiteen er tilfreds med at målet om nullutslipp anses som nådd for tilsatte kjemikalier.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til viktigheten av at nullutslippsmålet nås også for produsert vann. Det er derfor avgjørende med en god utredning på dette området i 2009 - med sikte på at nye selvstendige utbygginger så langt som mulig kan baseres på injeksjon av produsert vann.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, peker på de reduserte fiskebestandene og nedgangen i rekruttering i Nordsjøbassenget, og mener det er behov for en helhetlig kartlegging av bakgrunnen for faktorene som fører til denne utviklingen i Nordsjøområdet.

Dette flertallet vil understreke viktigheten av en god oljevernberedskap langs kysten for å sikre sårbart dyreliv og fugleliv mot store oljeutslipp. Forventet økning av oljetransporten i nordområdene bør gi et økt fokus på oljevernberedskapen langs de fremtidige transportkorridorene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Bondevik II i mars 2002 la frem St.meld. nr. 12 (2001-2002) Rent og rikt hav. Meldingen la opp til en økosystembasert forvaltning av våre havområder. Norge er et av de første land i verden som har utarbeidet en helhetlig politikk for alle sine hav- og kystområder.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Bondevik II tok initiativet til en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen.

Disse medlemmer viser til at i St.meld. nr 12 (2001-2002) ble målet om nullutslipp til sjø fra petroleumsvirksomhet stadfestet og presisert. Regjeringen Bondevik II satte videre nye og strengere vilkår for petroleumsvirksomheten i nordområdene. Under normal drift skal det ikke være utslipp til sjø av produsert vann, borekaks eller slam fra petroleumsvirksomheten i Barentshavet og Lofoten. Boring av den øverste seksjonen i en brønn, det såkalte topphullet, er unntatt fra kravet om ingen utslipp, fordi dette utslippet ikke ventes å ha negative effekter på miljøet.

Disse medlemmer viser til at økt petroleumsvirksomhet i nordområdene, både på norsk og russisk side stiller økte krav til oljevernberedskap. Petroleumsvirksomhet på norsk sektor i Barentshavet, fremtidig oljeutvinning i russiske havområder og i Nordvest-Russland og økende skipstrafikk langs kysten vår stiller norsk oljevernberedskap overfor nye utfordringer.

Disse medlemmer mener at ny aktivitet og økende skipstrafikk gjør det nødvendig å styrke oljevernberedskapen. Kystverket pekte i en rapport høsten 2005 på økte behov for investeringer i oljevernberedskap i årene fremover, uten at dette har blitt fulgt opp med tilstrekkelige bevilgninger i Regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer mener at anbefalingene i rapporten fra Kystverket må legges føringer for investeringene i en tilfredsstillende oljevernberedskap de kommende år.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at det i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 8 (2005-2006), Innst. S. nr. 225 (2005-2006), ble vedtatt å ikke tillate petroleumsvirksomhet i enkelte områder i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten på grunn av mangel på kunnskap om økosystemet og miljøverdier i områdene. Forvaltningsplanen skal rulleres i 2010, og det skal da på ny tas stilling til områdenes status. For at denne behandlingen skal foregå på et faglig forsvarlig grunnlag, vil disse medlemmer peke på at det er svært viktig å styrke

kunnskapen om miljøverdier og økosystemene i områdene.

Disse medlemmer mener Regjeringens innsats innenfor kartlegging av miljøverdier i de aktuelle områdene er altfor svak. Disse medlemmer har imidlertid merket seg at bevilgningene til oljeleting har fått et vesentlig løft i forhold til fjoråret, mens tilsvarende ikke er tilfelle for kartleggingen av miljøverdier i de samme områdene.

Disse medlemmer synes det er positivt at Regjeringen velger å videreføre det banebrytende arbeidet regjeringen Bondevik II igangsatte i forhold til å utarbeide helhetlige forvaltningsplaner for viktige havområder.

Disse medlemmer imøteser en forvaltningsplan for Norskehavet. Hensikten med en forvaltningsplan må være å oppnå en god balanse mellom de ulike næringsinteressene innenfor en ramme basert på økosystemets tålegrenser og bevaring av viktige naturverdier.

Disse medlemmer mener det vil være logisk å vente med å lyse ut blokker for petroleumsvirksomhet i omstridte havområder fram til en forvaltningsplan er klar.

Disse medlemmer mener konfliktnivået og naturens sårbarhet i enkelte havområder utenfor Mørkekysten er av en slik karakter at man bør innføre petroleumsfrie soner.

Disse medlemmer er bekymret over Regjeringens manglende vilje til å satse på og forebygge miljøskade. Disse medlemmer er særlig bekymret over Regjeringens satsing på oljevernberedskap. Disse medlemmer legger stor vekt på føre-var-prinsippet i miljøpolitikken. Hovedinnsatsen må derfor legges inn på å forebygge forurensing. Vi må også ha et apparat med kort responstid og moderne utstyr for å bekjempe akutt forurensing dersom uhellet først er ute.

Komiteens medlem fra Venstre vil vise til Venstres alternative statsbudsjett for 2008, hvor Venstre foreslo en kraftig opptrapping innen oljevernberedskapen over Kystverkets budsjett - med totalt 100 mill. kroner, til økt beredskap, økt slepebåtkapasitet, større utstyrsanskaffelser og tømning av skipsvrak som lekker tungolje.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at Kystverket i fjor utarbeidet en rapport som tok for seg undersøkte vrak langs kysten. Kystverket anbefaler nye undersøkelser og tømning av olje fra i alt fem vrak. Tømning av vrakene vil etter Kystverkets vurdering til dels fjerne faren for oljeforurensning av betydning i nærområder til vrakene.

Disse medlemmer vil påpeke at det haster å komme videre i arbeidet med tømme følgende skipsvrak for olje:

- Welheim, utenfor Florø
- Nordvard, i Mossesundet
- Neuenfels, utenfor Narvik
- Erich Giese, utenfor Narvik
- Boardale, utenfor Bø i Vesterålen.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen trappe opp innsatsen innen oljevernberedskap i forslaget til statsbudsjettet for 2009."

Miljøgifter

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Regjeringens arbeid for å styrke arbeidet med helse- og miljøfarlige kjemikalier. Flertallet understreker viktigheten av at mål og tiltak i St.meld. nr. 14 (2006-2007) Sammen for et giftfritt miljø - forutsetninger for en tryggere fremtid, blir fulgt opp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er bekymret for miljøtilstanden i mange av landets fjorder, havner og innsjøer med hensyn til høye konsentrasjoner av miljøgifter. Mye er historisk forurensning som representerer en betydelig belastning for naturmiljøet. Mattilsynet advarer mot spising av fisk og skalldyr fra over 30 fjordområder langs kysten. Fjordene er forurenset med alt fra PCB til tungmetaller og dioksiner. Mange lokalsamfunn sliter med forurensede fjorder. At forurensningen får ligge, svekker også Norges omdømme som kyst- og fiskerinasjon.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har bebudet økt innsats for å rydde opp i denne forurensningen. Dette løftet følges ikke tilstrekkelig opp. Disse medlemmer mener det er behov for en handlingsplan for opprydding og finansiering av giftoppydding i fjorder og sedimenter.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen lage en handlingsplan for å sikre opptrapping av arbeidet med opprydding av forurensning i fjorder, vassdrag og havner."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at det har vært en lang rekke til-

feller av yrkesskader knyttet til kjemikalier. Det avdekkes stadig nye områder hvor det er sannsynlighet for at kjemikaliebruk på arbeidsplassen har medført varige helseskader. Helseskader knyttet til kjemikaliebruk kan derfor være undervurdert. De siste årene har det vært en rekke saker. Det er nok å nevne kvikksølv damp og tannhelsesøstre, og kreftisiko ved ulike laboratorier i universitetsmiljøene i Trondheim, Bergen og Oslo. I tillegg har vi de helseskadene som oljearbeidere og nordsjødykkere har vært utsatt for.

Disse medlemmer er bekymret for Regjeringens hittil passive holdning i arbeidet med helse- og miljøskade på arbeidsplassene. Det kommer stadig nye produkter inn på markedet, og forskningen henger etter når det gjelder å undersøke helseskade. Disse medlemmer vil i denne forbindelse vise til representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvasheim, Gunvald Ludvigsen og André N. Skjelstad om nasjonalt kompetansesenter for å motvirke helseskade knyttet til kjemikaliebruk, Dokument nr. 8:17 (2007-2008).

Håndtering av utrangerte skip mv.

Komiteen vil peke på at i arbeidet med å lage et strengere regelverk for kontroll med håndtering av utrangerte skip må det jobbes overfor internasjonale organisasjoner, særlig IMO.

Komiteen vil understreke at Norge som stor skipsnasjon må ta rollen som pådriver internasjonalt for et strengest mulig regelverk som også innebærer kontroll- og sanksjonsmuligheter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at Norge som stor skipsnasjon har en viktig rolle å spille som pådriver internasjonalt for et strengest mulig regelverk som også innebærer kontroll- og sanksjonsmuligheter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at det bør være et mål for Norge at et internasjonalt regelverk for håndtering av kondemnerte fartøy ikke bare må gjelde krav om at fartøy leveres til hugging til verft med nasjonal miljøgodkjenning. Disse medlemmer vil peke på at et slikt regelverk også bør innebære mulighet for internasjonal kontroll med verftene.

Avfall

Komiteen viser til at det overordnede målet med avfallspolitikken er å øke utnyttelsen av avfallet

som en ressurs, samtidig som utslipp av klimagasser og miljøgifter fra avfallet minimeres.

Komiteen understreker viktigheten av å gi allmennheten tilstrekkelig informasjon om farlig avfall og hvordan slikt avfall skal håndteres. Komiteen har merket seg at Regjeringen vil vurdere om det skal være gratis for husholdninger å levere farlig avfall til kommunale mottak.

Komiteen slutter seg til Regjeringens mål om å oppnå høyere grad av energiutnyttelse av nedbrytbart avfall.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at det på 1990-tallet ble gjennomført en rekke tiltak i avfallspolitikken, bl.a. innføring av bransjeavtaler for å sikre materialgjenvinning og forsvarlig behandling av farlig avfall. Her er utfordringene fortsatt store, mye på grunn at den økonomiske veksten i samfunnet.

Flertallet ber Regjeringen komme tilbake med en egen sak om nye tiltak i avfallspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Regjeringens mål om å redusere potensielle miljøproblemer fra avfall. Disse medlemmer peker på at gjenvinning, herunder materialgjenvinning, skal foretrekkes framfor sluttbehandling. Disse medlemmer imøteser på denne bakgrunn en evaluering av ny vrakpantordning, og forutsetter at dersom ordningen ikke har medført økt gjenvinnings- og gjenbruksgrad vil ordningen blir reversert eller forbedret.

Disse medlemmer mener at avfall i langt større grad bør benyttes som en ressurs. Disse medlemmer vil fremheve det potensialet som ligger i økt energiutnyttelse av avfall både til varme, kraft og biogass. Disse medlemmer viser til at Stiftelsen Østfoldforskning sier at potensialet for biogass er på 5 pst. av det totale drivstoffbruket. Disse medlemmer peker på at dette kan gjøre at andelen biodrivstoff kan økes uten at det får negative konsekvenser for eksempel matproduksjon eller økt importavhengighet.

Disse medlemmer vil peke på at det i avfallspolitikken bør være et mål å øke verdien av det leverte søppelet slik at en ny og mer energimiljøvennlig avfallspolitikk også kommer brukerne til gode gjennom avfalls- og renovasjonsavgiften.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at nedbrytning av organisk avfall medfører dannelse av klimagassen metan, som har en klimaeffekt som er

21 ganger så høy som CO₂. Utslippene av metan tilsvarte i 2004 5,1 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, eller 9 pst. av de totale norske klimagassutslippene. Utslipp fra avfallsdeponier utgjorde i 2004 om lag 2 mill. tonn CO₂-ekvivalenter, det vil si 3,7 pst. av våre klimagassutslipp.

Disse medlemmer mener at tiltak i avfallssektoren bør utnyttes for å bidra til å nå målene i klimapolitikken. Et forbud mot deponering av nedbrytbart avfall kan bidra med mer enn 1/3 av de utslippsreduksjoner Norge etter Kyotoavtalen er forpliktet til å foreta i perioden 2008-2012 i forhold til dagens nivå. Avfall kan dessuten brukes som bioenergi til å produsere elektrisitet og varme. Ved å vri avfallsstrømmen bort fra deponering og over til forbrenning med energiutnyttelse bidrar man både til å nå energipolitiske målsettinger og samtidig redusere klimagassutslipp, så vel som andre utslipp, fra deponering av avfallet.

Disse medlemmer peker på at det i dag i all hovedsak er forbudt å deponere våtorganisk avfall i Norge. Disse medlemmer mener at det er på tide også å avvikle tilførselen av den resterende delen av nedbrytbart avfall til deponier. Det bør derfor innføres et forbud mot deponering av alt nedbrytbart avfall, ikke bare våtorganisk avfall.

Disse medlemmer peker på at et forbud mot deponering av nedbrytbart avfall er et kostnadseffektivt klimatiltak, som kan gi store reduksjoner i våre klimagassutslipp med beskjedne kostnader. Et slikt forbud kan redusere utslippene av klimagasser med 2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. I tillegg kommer en reduksjon på ytterligere 1 mill. tonn ved at olje kan erstattes med avfall i bedrifter som bruker dette helårslig eller i fjernvarmesystemer. Til sammenligning vil gasskraftverket på Kårstø uten CO₂-rensing slippe ut om lag 1 million tonn CO₂-ekvivalenter pr. år ved full produksjon. Avfallshåndtering er derfor et viktig klimatiltak.

Disse medlemmer viser til at Sverige har sluttet å legge nedbrytbart avfall på deponi som følge av forbudet som de har innført i to ledd, først i 2002, og ytterligere i 2005.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et lovforbud mot deponering av nedbrytbart avfall fra 1. januar 2009."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at målet om størst mulig grad av energiutnyttelse må sees i sammenheng med andre miljømål og kostnader tilknyttet transport av avfall i de mest grisgrendte områder av landet.

Disse medlemmer viser videre til "Emballasjedugnaden", som består av en rekke bedrifter og organisasjoner, og hvis formål er å samle inn, gjenvinne og optimalisere bruken av emballasje i hele verdikjeden. Disse medlemmer viser til at ordningen fungerer bra, at avtalen er bredt og godt forankret og resultatene er både miljø- og kostnadseffektive. Disse medlemmer viser til at det er viktig med forutsigbarhet og langsiktighet i slikt arbeid, og ser ikke behov for en ny, bred gjennomgang av ordningen på nåværende tidspunkt.

Et stabilt klima og ren luft

Klima

Komiteen viser til at det er et uttalt mål å redusere utslipp av klimagasser. Klimagassutslippene i Norge har steget med 8,5 pst. fra 1990 til 2005, og beregninger fra SSB og SFT viser at disse vil øke ytterligere.

Komiteen viser til at 72 pst. av de norske utslippene stammer fra industri, olje- og gassvirksomhet og veitrafikk. Mens utslippene fra landbasert industri er redusert, har utslippene fra olje- og gassvirksomhet og fra veitrafikken steget siden 1990.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at økt uttak av skog som følge av større satsing på produksjon av bioenergi er et positivt miljøtiltak. Det er derfor viktig å legge til rette for økt uttak av skog innenfor bærekraftige rammer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke den positive effekten man oppnår ved at blant annet frivillige tiltak og bransjene har fått delta i arbeidet med å nå målene for utslippsreduksjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke at utslippene fra 1999 og frem til i dag har vært stabile, og at man i 2005 faktisk bare lå 0,3 pst. over 1999-nivå.

Disse medlemmer vil også understreke at utslippsveksten ikke er like stor som prosentvis vekst i aktivitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Norge allerede har iverksatt betydelige tiltak siden 1990, slik som CO₂-avgiften, avtaler om utslippsreduksjoner med blant annet aluminiumsindustrien, og tiltak i avfallssektoren. Disse medlemmer har merket seg at det er beregnet at uten tiltakene som ble

satt i verk på 1990-tallet, hadde norske utslipp vært 15-20 pst. høyere.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II våren 2002 la frem en tilleggs melding til klimameldingen fra regjeringen Stoltenberg I, St.meld. nr. 15 (2001-2002), der det ble lagt opp til en mer offensiv miljøpolitikk. I tilleggs meldingen ble det foreslått et nasjonalt kvotesystem for klimagasser, som ble innført fra 1. januar 2005. Regjeringen Bondevik II inngikk en overenskomst med industrien om utslippsreduksjoner. I tillegg innførte regjeringen Bondevik II andre tiltak som avgift på HFK og PFK fra 2003 og omlegging av sluttbehandlingsavgiften på avfall. Norge fikk med dette et tilnærmet heldekkende virkemiddelapparat for klimagasser.

Disse medlemmer har merket seg at under regjeringen Bondevik II i perioden 2001-2005 gikk de norske utslippene av klimagasser ned med 1,2 pst.

Komiteen viser til at Norge gjennom Kyoto-protokollen og FNs klimakonvensjon er forpliktet til ikke å øke klimagassutslippene med mer enn 1 pst. i forhold til 1990-nivå.

Komiteen slutter seg til målet om utfasing av ozon-nedbrytende stoffer. Komiteen viser til at Norge har overholdt sine forpliktelser under Montre- alprotokollen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at FNs klimapanel rapporter fremlagt i 2007 slår fast at menneskelig aktivitet, derigjennom økt klimagassutslipp, er årsak til temperaturøkning de siste 50 årene.

Flertallet viser til Regjeringens klimamelding fra våren 2007, samt det brede klimaforliket i Stortinget av 17. januar 2008. Her settes det for første gang konkrete mål for kutt i nasjonale utslipp av klimagasser, og det innføres sektorvise klimahandlingsplaner.

Flertallet vil at Norge skal bli et lavutslipps-samfunn, og at Norge skal være en pådriver i arbeidet for en ny og mer ambisiøs internasjonal klimaavtale - med mål om at vi skal unngå de mest alvorlige klimaendringene.

Flertallet vil understreke at Norges troverdighet som pådriver i det internasjonale klimaarbeidet er avhengig av at vi reduserer egne utslipp, bidrar til utvikling av teknologi og bidrar til å vise at det er mulig å frikoble økonomisk vekst med vekst i klimagassutslippene. Norge må sammen med andre rike land ta en lederrolle i arbeidet med å utvikle et godt, klimavennlig lavutslipps-samfunn.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at

Regjeringen har presentert et forslag til kvotesystem som er blant de strengeste i Europa.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at Regjeringens klimaplan la opp til et nasjonalt CO₂-kutt på 13 til 16 mill. tonn i 2020. Etter forhandlingene i Stortinget er målet for Norge et nasjonalt CO₂-kutt på 15 til 17 mill. tonn i 2020.

Disse medlemmer vil understreke at forhandlingene med utgangspunkt i klimameldingen og de 61 kravene fremmet av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, har resultert i betydelig skjerping av de nasjonale forpliktelsene, samt at flere viktige tiltak har kommet på plass innenfor ulike sektorer.

Disse medlemmer vil jobbe for at de mest ambisiøse måltallene innfris, noe som innebærer at vi vil gjennomføre en klimapolitikk i tråd med anbefalingene fra Lavutslippsutvalget og FNs klimapanel.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at FNs klimapanel legger til grunn at det ikke bør legges hindringer i veien for og avgifter på transportnæringene. FNs klimapanel peker derimot på at å sette fokus på de store punktutslippene fra elektrisk kraftproduksjon og industrien, bør prioriteres. Klimapanelet viser også til at utbygging av ny atomkraft vil være et viktig bidrag til å stoppe veksten i bruken av fossilt brensel.

For øvrig viser disse medlemmer - når det gjelder klimapolitikken - til Fremskrittspartiets merknader i innstillingen til St.meld. nr. 34 (2006-2007) Norsk klimapolitikk og til Dokument nr. 8:97 (2006-2007) om Kyototiltak med vekt på kostnadseffektivitet og nytte for miljøet.

Komiteens medlem fra Venstre vil påpeke at Venstre var det første partiet på Stortinget som tok til orde for et bredt forlik om norsk klimapolitikk. Dette medlem er fornøyd med resultatet, selv om dette medlems utgangspunkt var mer ambisiøst både innenfor tiltak og utslippsmål innenfor de ulike sektorene. Dette medlem imøteser nå Regjeringens oppfølging av avtalen, slik at alle punktene og prinsippene som er lagt til grunn i forliket innfris som avtalt.

Langtransporterte luftforurensninger

Komiteen vil understreke alvoret i forurensning som følge av utslipp av SO_x, NO_x og NH₃. Komiteen viser til at Norge gjennom Gøteborgprotokollen har internasjonale forpliktelser når det gjelder å redusere utslippene av NO_x.

Komiteen viser til at Norge som mottaker av langtransportert forurensning, har en interesse av at

andre overholder sine forpliktelser, og at det derfor er viktig at Norge overholder sine.

Komiteen viser til at god luftkvalitet i tettbygde strøk er en utfordring. Veitrafikk og vedfyring står for majoriteten av utslippene som bidrar til dårlig luftkvalitet. Komiteen viser til at dette er en utfordring for helse og trivsel, og at fornuftige tiltak som bidrar til reduksjon er viktig. En renere bilpark og rentbrennende vedovner kan være slike tiltak. Komiteen viser for øvrig til arbeidet med å utarbeide en handlingsplan for lokal luftkvalitet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at flere tiltak må iverksettes for å nå mål om utslippsreduksjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at i flere europeiske land faser man ut bruk av dieseler og uheldige konsekvenser som følge av økt lokal forurensning, mens i Norge har diesebil-salget økt markant det siste året. Disse medlemmer viser til at innføringen av en NO_x-avgift fra 1. januar 2007 ikke har hatt effekt, og at den neppe vil få markert positiv effekt på miljøet før en slik avgift går til et fond for NO_x-reduserende tiltak.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at det nå er to år igjen til Norge skal ha innfridd forpliktelsene etter Gøteborgprotokollen. Per i dag er vi langt unna målet om 29 pst. reduksjon av NO_x-utslipp innen 2010 i forhold til 1990-nivå.

Disse medlemmer er glad for den nylig fremforhandlede avtalen mellom staten og 14 næringsorganisasjoner om reduksjon av NO_x. Tiden er imidlertid for kort til at avtalen vil redusere norske utslipp tilstrekkelig i tråd med Norges forpliktelser innen 2010.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen frem til i dag har satset alt på ett kort - en NO_x-avgift som ikke virker - i stedet for å følge opp regjeringen Bondeviks strategi i St.meld. nr. 21 (2004-2005). I denne strategien ble styringseffektivitet lagt til grunn for å sikre at de valgte virkemidler oppfylte utslippsmålet innen 2010. Strategien la til grunn valg av de mest effektive tiltakene for å nå utslippsmålet, med tilrettelegging for fleksible løsninger og et mest mulig tverrsektorielt system med avgifter differensiert etter utslipp av NO_x og/eller tredjeparts-løsninger. Denne strategien åpnet også for direkte pålegg og krav finansiert ved hjelp av tredjeparts-løsninger. Der som regjeringen Stoltenberg hadde fulgt opp strategien fra regjeringen Bondevik II, hadde vi i dag hatt et langt bedre utgangspunkt for å overholde våre

internasjonale forpliktelse. Det er derfor oppsøksvekkende at Miljøverndepartementet i pressemelding 23. januar fremholder at "Ingen tidligere regjeringer har satt i gang tiltak på dette området, før denne regjeringen innførte avgift på utslipp av NO_x fra 1. januar 2007".

Disse medlemmer mener Regjeringen nå må satse mer på styringseffektive virkemidler for reduksjon av NO_x-utslipp, som gjør at Norge innfrir forpliktelsene etter Gøteborgprotokollen.

Støy

Støy bidrar til mistriivsel og svekket helsetilstand. Komiteen mener arbeidet med støyreduksjon er svært viktig. Komiteen peker på viktigheten av å ha konkrete tiltak, ikke bare høye målsettinger.

Komiteen viser til støyplageindeksen (SPI), og mener det er viktig med jevnlig målinger. Komiteen viser til at ny og moderne teknologi, det være seg for industri, næringsliv eller transportmidler, ofte har et lavere støynivå enn gammel teknologi. Komiteen vil derfor fremheve utskifting/modernisering av teknologi som et viktig skritt på vei mot et samfunn med mindre støy.

Komiteen viser videre til at en økt satsing innenfor samferdselssektoren i vesentlig grad vil bidra til å nå mål for støyreduksjon. Nytt veidekke, mer moderne tog og en nyere bilpark er blant tiltakene som denne sektoren kan bidra med. Komiteen viser for øvrig til Handlingsplan mot støy 2007-2011.

Komiteen mener det er viktig at de mest støyplagede prioriteres høyt, og at man øker satsingen på de tiltakene som kan settes inn på kort sikt for å bøte på problemene der de er mest akutte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i 1999 ble satt et mål om å redusere støynivået med 25 pst. innen 2010, men målet ble i 2007 redusert/justert til 10 pst. reduksjon innen 2020.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peke på at det i Samferdselsdepartementets budsjettproposisjon for 2008 het følgende:

"Stortinget har vedtatt at støyplagen i Norge skal reduseres med 10 pst. innen 2020 sammenlignet med 1999."

Disse medlemmer vil påpeke at dette ikke er riktig. Stortinget har vedtatt å redusere støyplagene

med 25 pst. i forhold til 1999-nivået innen 2010. Disse medlemmer vil påpeke at flertallsregjeringen i sin Soria Moria-erklæring har sluttet seg til dette målet, og har lovet å utarbeide en handlingsplan for å innfri det. Disse medlemmer imøteser en slik handlingsplan snarlig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en stortingsmelding om konsekvenser av og tiltak mot støyforurensning i løpet av 2008."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen trappe opp innsatsen innen oljevernberedskap i forslaget til statsbudsjettet for 2009.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen lage en handlingsplan for å sikre opptrapping av arbeidet med opprydding av forurensning i fjorder, vassdrag og havner.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen vurdere å gjeninnføre fradragsberettigelse for pliktig vedlikehold av vernede bygninger og legge frem sak om dette for Stortinget i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2009.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen vurdere å utvide ordningen med støtte til arkeologiske utgravninger ved mindre private tiltak til også å gjelde næringsdrivende.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen fremme en stortingsmelding om konsekvenser av og tiltak mot støyforurensning i løpet av 2008.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern. En slik strategi bør bestå i:

1. å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål;

2. å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings-/vernegrad;
3. å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne-/arealbruksmyndighet slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling;
4. å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern;
5. å vurdere om det bør innføres en særlig lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til å opprette bransjestyrte returordninger for båter, campingvogner og tyngre lastebiler og busser.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen gi kommunene hjemmel etter veitrafikkloven til å innføre lavutslippssoner i områder for å redusere den lokale luftforurensingen.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2009 legge opp til en betydelig opptrapping av innsatsen innen skogvernet.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2009 følge opp Stortingets vedtak om å øke kapitalen i Norsk Kulturminnefond til 1,4 mrd. kroner.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om et lovforbud mot deponering av nedbrytbart avfall fra 1. januar 2009.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen innføre krav om partikkelfilter i alle nye dieseler.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen overføre konsesjonsmyndighet for vannkraftverk med installert effekt på inntil 3 MW til primærkommunene.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen inkludere alle personbiler uten katalysator i den kommende ordningen med forhøyet vrakpant.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om økt lokal forvaltning av 100-metersbeltet både i strandsonen og langs vassdrag.

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen fjerne småkraftverk og rene skogsbilveier fra definisjonen "tyngre tekniske inngrep" når måleparameteren "inngrepsfri natur" måles.

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen inkludere alle store rovdyrarter, samt forsvar av hund og egen innmark, i utformingen av ny § 11 i viltloven, og legge frem sak om dette for Stortinget, slik at loven kan tre i kraft før 10. september 2008.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en landsomfattende vurdering av hvordan dagens rovdyrpolitikk påvirker livskvaliteten til befolkningen i utmarksutsatte kommuner.

Forslag 19

Stortinget ber Regjeringen revurdere og redusere bestandsmålet for bjørn og legge frem sak om dette for Stortinget senest våren 2009.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen senest våren 2009 legge frem sak for Stortinget om å innføre individbaserte bestandsmål til erstatning for de ynglingsbaserte bestandsmålene man har i dag.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen oppheve forvaltningsområdet for ulv.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om de nødvendige lovendringer som skal til, for å gi Mattilsynet tilgang på fellingstillatelser som virkemiddel for å redusere dyrelidelser hos bufe.

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 23

Stortinget ber Regjeringen på egnet måte fremme forslag til tiltak, dersom grensebestanden av ulv med

Sverige overstiger bestandstallet eller at belastningen er mer konsentrert enn på det tidspunkt rovdyrforliket i Stortinget ble inngått.

Forslag 24

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring av § 11 i Viltloven, Nødvergeparagrafen, i tide for at lovens ikrafttredelse kommer før eller sammenfaller med 1. mai 2008.

Forslag fra Høyre:

Forslag 25

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendingsforslag slik at konsesjonsmyndighet for alle kraftverk opp til 1 MW delegeres til den enkelte kommune.

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 26

Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak for Stortinget om hvordan en kan redusere behovet for store naturinngrep ved høyspentledninger, samt alternative løsninger med kabling/sjøkabel i spesielt utsatte områder.

Forslag 27

Stortinget ber Regjeringen overføre konsesjonsmyndighet for mikro- og minikraftverk etter vannressursloven til fylkene.

Forslag 28

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med budsjettforslaget for 2009 legge opp til en betydelig skatteveksling med redusert skattebyrde på arbeid og økt skatt på forbruk og miljøskadelig adferd.

Forslag 29

Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning hvor privatpersoner og bedrifter må etterspørre telefonkatalogen for å motta den.

Forslag fra Venstre:

Forslag 30

Stortinget ber Regjeringen tillegge hensynet til bevaring av strandsonen og natur- og friluftslivsverdier økt vekt når veg og jernbane skal fremføres.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til meldingen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 26 (2006-2007) - om Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand - vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 7. februar 2008

Gunnar Kvasheim

leder

Tord Lien

ordfører

